

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Česká republika a euro

Andrea Pešoutová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Andrea Pešoutová

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Česká republika a euro

Název anglicky

The Czech Republic and euro

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je poukázat na vývojový trend a strukturu jednoho ze čtyř konvergenčních kritérií, jenž jsou v našem případě veřejné finance.

Metodika

V teoretické části bude čtenář seznámen se základními pojmy, které souvisí s eurem, s Maastrichtskou smlouvou a jejími konvergenčními kritérii, ale také celkově s měnovou unií. Bude použita metodika literární rešerše, jenž vychází z odborných literatur a dokumentů a jejich následnou citací.

Praktická část bakalářské práce bude zkoumána v trendové analýze, kde jednotlivé ukazatele budou zpracovány v konkrétním časovém období. Aplikujeme zde také komparaci mezi Českou republikou, Evropskou unií a státy v eurozóně či mimo ni. Při zkoumání struktury vládního dluhu využijeme vertikální analýzu.

Doporučený rozsah práce

40 stran

Klíčová slova

měnová unie, konvergenční kritéria, euro, veřejný dluh, vládní dluh

Doporučené zdroje informací

- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ. Makroekonomie: makroekonomický přehled. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-708-5
- HAD, M. – URBAN, L. – ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, – ASOCIACE PRO STUDIUM MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ. *Evropská společenství : první pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky ve spolupráci s Asociací pro studium mezinárodních vztahů v Edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. ISBN 80-85864-88-6.
- KEŘKOVSKÝ, Miroslav a Alena KEŘKOVSKÁ. Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky. Praha: Computer Press, 1999. ISBN 978-80-7226-196-3
- LIPOVSKÁ, Hana. Kdo chce naše peníze?: ekonomie bez politické korektnosti. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0679-0
- MAAYTOVÁ, A. – OCHRANA, F. – PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.
- PILNÝ, Jaroslav. Veřejné finance. Vyd. 5. (dopl. a upr.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7194-963-3
- ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-472-4
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

xx

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Česká republika a euro" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 3. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc, za odborné rady a pomoc při vypracování mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu, kterou mi během celého studia dávali.

Česká republika a euro

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na požadavky přijetí eura, které vycházejí z Maastrichtské smlouvy a na konkrétní vývoj jedno z kritérií, jenž je v tomto případě veřejný dluh. Práce zpočátku seznamuje se základními klíčovými pojmy, které se týkají dané problematiky a seznamuje s jednotlivými kritérii Maastrichtské smlouvy. Praktická část poté analyzuje výši veřejného dluhu ve vývojovém trendu, strukturu veřejného dluhu a srovnává plnění kritérií v České republice s průměrem v Evropské Unii, eurozóně a se zeměmi bez eura v návaznosti na cíl práce. Analyzované údaje jsou graficky vyjádřeny a vykázány v konkrétním sledovaném období, tedy od roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, až do roku 2019.

Klíčová slova: euro, konvergenční kritéria, měnová unie, Maastrichtská smlouva, struktura dluhu, Česká republika, veřejný dluh, domácí dluh, zahraniční dluh, veřejné finance

The Czech Republic and euro

Abstract

The bachelor thesis is focused on the requirements for adopting the euro, which are based on the Maastricht Treaty, as well as on the specific development of one of the criterion, which in this case is public debt. The thesis initially defines the basic key terms that relate to the issue and follows by introducing each criteria of the Maastricht Treaty. The practical part analyses the level of public debt in the development trend, the structure of public debt and compares fulfilment of convergence criteria in the Czech Republic with the average in the European Union, eurozone and countries without the euro. The analysed data are graphically expressed and reported in a specific period - starting from 2004, when the Czech Republic joined the European Union, and ending in 2019.

Keywords: euro, maastricht criteria, monetary union, Maastricht Treaty, structure of government debt, The Czech republic, public debt, national debt, foreign debt, public finance

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Maastrichtská kritéria	14
3.1 Cíl a smysl konvergenčních kritérií	14
3.1.1 Wernerova zpráva	14
3.1.2 Ekonomisté versus monetaristé	15
3.1.3 Evropská měnová unie	15
3.1.4 Výhody a nevýhody měnové unie	16
3.1.4.1 Výhody a nevýhody měnové unie pro spotřebitele	16
3.1.4.2 Výhody a nevýhody měnové unie pro firmy	17
3.1.5 Evropská centrální banka	17
3.1.6 Smysl a aplikace konvergenčních kritérií	18
3.2 Konvergenční kritéria.....	19
3.2.1 Kritérium cenové stability	20
3.2.2 Kritérium úrokových sazeb.....	20
3.2.3 Kritérium veřejných financí.....	21
3.2.3.1 Kritérium veřejného dluhu	22
3.2.3.2 Kritérium veřejného deficitu	22
3.2.4 Účast v ERM.....	23
4 Plnění konvergenčního kritéria – veřejný dluh.....	24
4.1 Výše veřejného dluhu ve vývojovém trendu.....	24
4.2 Srovnání plnění kritéria v České republice	27
4.3 Vývoj a struktura veřejného dluhu v České republice	32
4.3.1 Vývoj veřejného dluhu.....	32

4.3.2	Struktura veřejného dluhu.....	34
4.4	Vývoj státního dluhu.....	40
4.4.1	Vnitřní (domácí) státní dluh.....	42
4.4.2	Vnější (zahraniční) státní dluh.....	44
5	Závěr.....	47
6	Seznam použitých zdrojů	49
7	Přílohy	52

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Srovnání veřejného salda a dluhu k HDP vládních institucí v roce 2004 a 2019 (v %)	26
Obrázek 2 - Porovnání konsolidovaného hrubého dluhu k HDP vládních institucí v roce 2004 a 2019 (v %).....	27
Obrázek 3 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy EU (v %).....	28
Obrázek 4 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy EU (v %).....	29
Obrázek 5 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)	30
Obrázek 6 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)	30
Obrázek 7 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)	31
Obrázek 8 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %).....	32
Obrázek 9 - Vývoj veřejného dluhu v České republice (2004-2019).....	33
Obrázek 10 - Porovnání podílu státního dluhu s veřejným dluhem v České republice.....	34
Obrázek 11 - Schéma subsektorů vládního sektoru v České republice	35
Obrázek 12 - Podíl jednotlivých subsektorů na celkovém vládním dluhu v České republice (v mil. Kč).....	36
Obrázek 13 - Podíl jednotlivých finančních nástrojů na krytí vládního dluhu v České republice (v mil. Kč).....	37

Obrázek 14 - Doba splatnosti dluhu v České republice (v mil. Kč)	38
Obrázek 15 - Emitace peněz v České republice (v mil. Kč).....	38
Obrázek 16 - Podíl držení veřejného dluhu dle rezidentů a nerezidentů (v mil. Kč)	40
Obrázek 17 - Struktura držení veřejného dluhu rezidenty ČR (v mil. Kč).....	40
Obrázek 18 - Státní dluh podle místa vzniku v České republice (v mil. Kč)	41
Obrázek 19 - Vývoj domácího dluhu v České republice (v mld. Kč)	42
Obrázek 20 - Vývoj jednotlivých složek domácího dluhu v České republice (v mld. Kč) .	43
Obrázek 21 - Vývoj zahraničního dluhu v České republice (v mld. Kč).....	45
Obrázek 22 - Vývoj jednotlivých složek zahraničního dluhu v České republice (v mld. Kč)	46

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Schodek vládních institucí k HDP, (v %)......	52
Tabulka 2 - Hrubý veřejný dluh k HDP (v %)......	53
Tabulka 3 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v evropské unii (v %)	54
Tabulka 4 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy EU (v %)	54
Tabulka 5 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)	54
Tabulka 6 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)	54
Tabulka 7 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)	54
Tabulka 8 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)	55
Tabulka 9 - Vývoj veřejného dluhu v České republice	55
Tabulka 10 - Porovnání podílu státního dluhu s veřejným dluhem v ČR (v mld.).....	55
Tabulka 11 - Podíl jednotlivých subsektorů na celkovém vládním dluhu v ČR (v mil. Kč)	55
Tabulka 12 - Podíl jednotlivých nástrojů na krytí vládního dluhu v ČR (v mil. Kč)	56
Tabulka 13 - Doba splatnosti v ČR (v mil. Kč)	56
Tabulka 14 - Emitace peněz v ČR (v mil. Kč).....	56
Tabulka 15 - Podíl držení veřejného dluhu dle rezidentů a nerezidentů (v mil. Kč).....	57

Tabulka 16 - Struktura držení veřejného dluhu rezidenty ČR (v mil. Kč)	57
Tabulka 17 - Státní dluh podle místa vzniku v ČR (v mld. Kč)	57
Tabulka 18 - Vývoj domácího dluhu v ČR (v mld. Kč)	58
Tabulka 19 - Vývoj jednotlivých složek domácího dluhu v ČR (v mld. Kč).....	58
Tabulka 20 - Vývoj zahraničního dluhu v ČR (v mld. Kč)	58
Tabulka 21 - Vývoj jednotlivých složek zahraničního dluhu v ČR (v mld. Kč)	58

1 Úvod

Myšlenka sjednocení Evropy a vytvoření nového společenství má své kořeny již v době po ukončení 2. světové války. Tato idea se stala skutečností, kterou dnes známe pod pojmem Evropská unie. V současnosti je složena z 27 členských států (Belgie, Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Španělsko, Švédsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Lotyšsko, Lucembursko). V rámci společenství vznikla i měnové unie, která přijala jednotnou měnu euro. Euro je dnes jako oficiální platidlo v 19 státech (Belgie, Rakousko, Kypr, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko) a platí jím 341,9 milionů obyvatel. Uskupení těchto států je také označováno pojmem eurozóna. Přijetí eura s sebou nese i důležité aspekty. Všechny podmínky pro přijetí jsou sepsány v Maastrichtské smlouvě a jedná se o tzv. konvergenční kritéria. Tato kritéria mají eliminovat vstup států, které nejsou na obdobném stupni ekonomiky jako již stávající členové a jejich přijetí do eurozóny by mohlo mít negativní důsledky nejen pro ně, ale i pro celé společenství. Uchazečské státy musí splňovat následující kritéria – cenová stabilita, stabilita devizového kurzu, konvergence dlouhodobých úrokových sazeb, veřejných financí, které se dělí na dvě kritéria, a to výši hrubého veřejného dluhu a deficit veřejného rozpočtu.

V posledních letech maastrichtská kritéria podléhají od některých ekonomů a politiků velké kritice. Je to hlavně z důvodů, že jejich znění není od roku 1992 změněno a nemůžou tak plně reflektovat současnou dobu. Nepříliš dobrý krok byl uskutečněn při vzniku eurozóny, kdy docházelo k větší benevolenci při hodnocení kritérií. Týkalo se to hlavně 11 zemí tzv. zakladatelé evropské měnové unie, které i přestože nedodržely dané požadavky byly do eurozóny přijaty. V dnešní době je tomu jinak a je striktně vyžadováno, aby státy, jež žádají o vstup do eurozóny všechna daná kritéria dodržovala. Důvod proč vyžadovat, aby kandidátské země plnily kritéria je následovný. Kritéria posuzují míru konvergence ekonomického vývoje k současným státům v eurozóně a zabraňují tak k případnému přenosu negativních externalit do eurozóny.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je analyzovat jedno z maastrichtských kritérií, kterým je konkrétně zvolený veřejný dluh, a to z pohledu České republiky.

Vedlejší cíle jsou:

- deskripce charakteristik vzniku EU včetně měnové unie, zahrnující výhody a nevýhody společné měny s podrobným zaměřením na konvergenční kritéria
- vývoj veřejného dluhu v České republice v období od roku 2004 do roku 2019
- komparace vývoje České republiky s průměry Evropské unie, eurozóny či státy mimo eurozónu
- analýza struktury veřejného dluhu v České republice

2.2 Metodika

Metodika práce vychází ze stanového cíle. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to část teoretickou a praktickou. Teoretická část bude zpracována na základě využití deskripce odborných literatur, dokumentů a článků, jenž jsou zobrazeny ve zdrojích. V praktické části bude použita především trendová analýza, kterou jsme použili u zkoumání hrubého veřejného dluhu a deficitu veřejného rozpočtu v konkrétním časovém období, a to v letech 2004-2019. Bude provedena komparace mezi Českou republikou a Evropskou unií, eurozónou a státy mimo ni. Využijeme zde ukazatele podílu hrubého veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu a podíl deficitu k hrubému domácímu produktu. V praktické části se také zaměříme na vývoj a strukturu veřejného dluhu, u kterého budeme analyzovat jeho jednotlivé subsystémy. Analýza bude rovněž probíhat v již zmíněném časovém období a pro interpretaci budeme využívat makroekonomické ukazatele. Jednotlivá data byla získána z oficiálních výkazů poskytovaných Eurostatem, Českou národní bankou či Ministerstvem financí.

3 Maastrichtská kritéria

3.1 Cíl a smysl konvergenčních kritérií

3.1.1 Wernerova zpráva

V roce 1957 byly Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Nizozemskem a Spolkovou republikou Německo podepsány tzv. Římské smlouvy. Tímto kontraktem došlo k vytvoření dvou nových společenstev – Evropské hospodářské společenství (EHS) a Euroatom. Hlavním cílem těchto nově vzniklých smluv, bylo vybudovat společný trh, který by umožnil volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. Budování měnové integrace proběhlo až na konci 60. let. Období 50. a 60. let 20. století se nazývá tzv. zlatý věk, což značilo období, kdy v Evropě docházelo k hospodářskému růstu. Zaměstnanost byla na vysoké úrovni, prosperoval i zahraniční obchod napříč zeměmi. Tyto skutečnosti byly klíčovým krokem vpřed pro vytvoření měnové unie. Dalším impulsem byl fakt, že se již stávající Brettonwoodský systém stával nestabilní.¹

O tři roky později po předložení Wernerova plánu tzv. roku 1973 se zhroutil tehdejší Brettonwoodský systém a dolar začal ztrácet svou hodnotu. To vedlo k nestabilitě světového finančního trhu. Na evropský trh se dostavil první ropný šok, jenž měl za následek zvýšení inflace a hospodářského ustrnutí. Docházelo k operativnímu řešení této situace, které vedlo k opuštění již předloženému Wernerova plánu. Členské země řešily naléhavé hospodářské problémy, a tudíž poklesl zájem o budování měnové unie.¹

Od Wernerova neúspěchu bylo přijato několik nových poznatků. Na předcházející plán navazuje nově vzniklá Deloresova zpráva, která přijala od Wenera třístupňovou cestu hospodářské konvergence mezi žadateli do měnové unie. Další z poznatků bylo, že k zavedení měnové unie je potřeba podpora patřičných institucí. V té době tuto roli sehrál Evropský měnový institut, jenž je dnes znám jako Evropská centrální banka.¹

¹ Wernerův plán | Historie eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/werneruv-plan>

3.1.2 Ekonomisté versus monetaristé

Při vzniku měnové integrace se setkáváme se dvěma názory na zavedení společné měny. První imaginární tábor tvořilo Německo s Nizozemím. Ti byli nazýváni jako ekonomisté. Věděli, že ekonomika každého státu je jiná a pro přijetí jednotné měny je zapotřebí nejprve tyto ekonomiky sjednotit. Kdyby tomu tak nebylo, mohlo by dojít k nátlaku na ekonomiku zemí a vznikla by tak hyperinflace, jako tomu bylo v poválečné době. Schiller, který byl v té době německý ministr financí prosazoval, aby byla některá rozhodnutí v režii Evropského parlamentu místo Rady. Tento směr dostal označení korunovační teorie. Znamenalo to tedy, že musí dojít nejprve ke společné konvergenci a poté je možné přijmout společnou měnu.²

Druhý tábor nesl název monetaristé. Byl podporován především Francií, Belgií, Lucemburskem a Itálií. Chtěli už od počátku zavést fixní devizové kurzy, na které by se musely ostatní země hospodářsky přizpůsobit, aby došlo k rovnováze ekonomik. Od společné měny se bude odvíjet konvergence. To mohlo vyvolat i hyperinflaci. Takový názor je nazýván jako teorie lokomotivy.²

3.1.3 Evropská měnová unie

Nejzásadnějším aktem Maastrichtské smlouvy je založení Evropské měnové unie.

Jedná se o postupné přijetí jednotné měny euro v členských státech Evropské unie. Tato změna ovlivňuje jak členské státy Evropské unie, ale také i země mimo ni.³

Zavedení měnové unie bylo rozděleno do tří zásadních etap. První etapa započala roku 1990, kdy se zemím v rámci Evropské unie snižovala flukтуаční pásma a započala spolupráce centrálních bank. Druhá etapa odstartovala dne 1. 1. 1994. Byl založen Evropský měnový institut, který byl předchůdcem dnešní Evropské centrální banky. Prvotním úkolem bylo připravit země na přijetí jednotné měny, což je spojeno s plněním pěti konvergenčních kritérií, která byla nařízena pro vstup do měnové unie. Dále by státy

² Historie eurozóny. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2020-09-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/319/sekce/historie-eurozony/>

³ KEŘKOVSKÝ, Miroslav a Alena KEŘKOVSKÁ. *Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha: Computer Press, 1999. ISBN 978-80-7226-196-3, str. 23

měly dosáhnout podobné makroekonomické úrovně. Třetí a zároveň poslední etapa se rozdělila na tři další menší fáze. První z nich končila 31. 12. 1998, jednalo se o přípravu, kde byl vypsán seznam zemí, které vstupují do měnové unie a byla založena Evropská centrální banka a Evropský centrální systém bank. Druhá fáze setrvala další tři roky, kdy vytvořila fixní kurzy měn zúčastněných států s měnovou unií vůči euru. Košová evropská účetní jednotka (ECU), byla vyměněna kurzem 1:1 za novou měnu euro. Na tyto transakce dohlížela Evropská centrální banka. Třetí fáze odstartovala 1. 1. 2002. Nově vzniklé bankovky a mince nahrazují původní měny států a euro tak zůstává jedinou měnou v měnové unii. Nahrazená měna se směnila v příslušných ústavech.³

3.1.4 Výhody a nevýhody měnové unie

Se vstupem do měnové unie se pojí mnohé výhody i nevýhody. Text níže popisuje, jak konkrétně může ovlivnit různé ekonomické sektory ve státu.

3.1.4.1 Výhody a nevýhody měnové unie pro spotřebitele

Mezi hlavní výhody, které jsou spojené s koncovým spotřebitelem a měnovou unií je například snazší cestování. Jelikož má euro postavení jako mezinárodní měna, je možné s touto měnou platit prakticky kdekoli na světě. Odbourávají se tak náklady spojené s výměnou národních měn. Další výhodou je cenová transparentnost, která nám umožňuje porovnávání cen produktů či služeb v ostatních zemích. Tím, že Evropská centrální banka usiluje o cenovou stabilitu s inflací, která nepřevyšuje 2 %, přináší výhodu pro spotřebitele v podobě nižší znehodnocení kupní síly mezd a úspor. Nízká inflace společně se stabilní cenou udržují úrokové sazby na přijatelné úrovni, a proto jsou hypoteční i spotřební úvěry dosažitelnější.⁴

Naopak mezi rizika patří například duální označování cen, monitoring cenového vývoje a etický kodex obchodníků. Duální označování cen je nápomocné spotřebiteli osvojit si vztah mezi původní a novou měnou. Nápomocná je i pro dodržování cenových

⁴ Výhody pro spotřebitele | Výhody a rizika eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 06.10.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-spotrebitel>

předpokladů a tím zabránit bezdůvodnému zvyšování cen. Monitoring cenového vývoje je důsledně sledován při zavádění eura na určitých složkách zboží a služeb. Spotřebiteli se tak naskytne možnost porovnat ceny v dlouhodobém horizontu a získat informace o inflaci. Etický kodex obchodníků slouží jako kampaň, kde se obchodník zaregistruje a tím se tak upíše ke spravedlivému převodu cen.⁴

3.1.4.2 Výhody a nevýhody měnové unie pro firmy

Firmám a podnikatelům přináší euro řadu benefitů. Například prvním z nich je odstranění kurzového rizika. To pomáhá firmám, které se orientují především exportně. Jako dalším zvýhodnění je snížení transakčních nákladů. Pod tímto pojmem si představíme odbourání poplatků za vedení devizového účtu, obstarání cizí měny a zjednodušení účetnictví. Za positiva pro firmy stojí i zmínka o bezpečnějším půjčování peněz. Nízká a stabilní inflace předpokládá i nízké úrokové sazby, firmy si tak mohou půjčovat více za levněji. Mezi dlouhodobé přínosy je například udržitelnost veřejných financí. Pokud vstoupí stát do Evropské unie zaručuje, že bude dodržovat pravidla, která zabraňují nadměrnému zadlužování vlád, což má za následek ochranu budoucích daňových poplatníků.⁵

Na druhé straně se zde setkáváme i s riziky spojené s přijetím eura. Prvním z nich je ztráta samostatné měnové politiky, kterou nyní u nás v České republice spravuje Česká národní banka. Přišla by tak o jednu ze svých nástrojů stabilizační politiky. Dalším záporným bodem je ztráta protiinflačního kurzu. Během posilování kurzu české koruny dochází ke stabilizaci nízké inflace v naší ekonomice. Dorovnání cenové hladiny s další ekonomikou v rámci Evropské unie bude docházet prostřednictvím cenového růstu.⁵

3.1.5 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka je nezávislý právní subjekt, který spadá pod Evropský systém centrálních bank. Evropská centrální banka (ECB) vznikla 1. ledna 1998. Mezi hlavní

⁵ Přínosy a náklady eura pro podnikatele | Podnikatelé | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 06.10.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/podnikatele/prinosy-a-naklady-eura-pro-podnikatele-1988>

úkoly ECB patří zajišťování a plnění měnové politiky Společenství, provádění devizových operací, řízení devizových rezerv a podpora platebních systémů.⁶

Evropská centrální banka se skládá ze dvou hlavních orgánů – Řídící rada a Výkonný výbor. Řídící výbor má za úkol publikovat směrnice pro dodržování standard Evropského systému centrálních bank (ESCB), provádění rozhodnutí ohledně měnové politiky ve Společenství a správu střednědobých měnových cílů. Dále má hlavní výsadu povolovat v rámci Společenství emitaci bankovek, které pak vydávají národní banky. Výkonný výbor je sestaven z odborníků, kteří mají uznávanou kvalifikaci a odborné zkušenosti v ekonomických záležitostech. K jejich zvolení je zapotřební doporučení Evropským parlamentem a Řídící radou. Jejich funkční období trvá osm let a nelze jej znovu opakovat. Výkonný výbor tvoří předseda, místopředseda a čtyři další členové.⁶

3.1.6 Smysl a aplikace konvergenčních kritérií

Konvergenční kritéria slouží především k posouzení ekonomiky a jejího výkonu pro země, které žádají vstup do Evropské unie. Kritéria jsou rovněž hojně diskutovaným tématem o jejich samotném využití. Jedná se hlavně o jejich právní závaznost a zda při dodržování těchto kritérií se skutečně porovnává ekonomická úroveň zemí v rámci Evropské unie. Například v kritériích nebyla dosud začleněna chronická nezaměstnanost. Ta se neoficiálně stává srovnávacím aspektem.⁷

Později se objevily nepříznivé skutečnosti vznikající z důsledku aplikace těchto kritérií. Mezi hlavní problémy patří fakt, že se do měnové unie dostaly i země, které nesplňovaly některá kritéria, ale podle právního výkladu mohly o účast zažádat. Nicméně aplikace maastrichtských kritérií přináší více pozitiv než negativ. Například se díky kritériím inflace snížila i v zemích, které byly v Evropské unii, ale nechtěly přistoupit do měnové unie.⁷

⁶ HAD, Miloslav. *První pilíř Evropské unie*. 2. rozš. a upr. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2000. Evropská společenství. ISBN 80-85864-88-6, str. 97

⁷ ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-472-4

Dodržování pravidel u inflační a měnové stability dochází i ke snižování dlouhodobých úrokových sazeb, jež následně vedlo k dlouhodobému hospodářskému růstu. Požadavek směnného kurzu už nebyl tak důležitý k posouzení aspektu, zda může stát měnu přijmout, jelikož se zvětšilo jeho flukтуаční pásmo a to vyvolalo větší zájem o vstup do kurzového systému ERM (European Exchange Rate Mechanism). Mezi největší problémy při plnění standartu patří fiskální kázeň a stabilita.⁷

Pokud přestaneme brát maastrichtská kritéria jen po teoretické stránce, ale zaměříme se i na praktickou část, zjistíme, že hlavní pohled, který je zároveň brán i nejvyššími institucemi – Komisí, Parlamentem a Radou znamená to tedy, že „maastrichtská kritéria udržitelné konvergence, doplněná navíc požadavkem nezávislosti systému centrální bankovníctví EMU, musejí být striktně dodržována“⁷, zdejší podmínka je velice zásadní při vstupu do měnového systému, je znakem stabilitou a proto dostává status silné a důvěryhodné měny.

Pojem konvergence se blíže pojí s Maastrichtskou smlouvou. Nemůžeme říci přesně akceptovatelnou formu definice nýbrž jen jeho legislativní znění. Konvergencí se rozumí sjednocování ekonomických efektů, jenž jsou:

- a) podobné či přibližné ve všech oblastech (zemích, regionech) podléhajících konvergenčními procesy*
- b) uspokojivé z pohledů základních ekonomických standardních kritérií (což je spíše subjektivní pohled, vedoucí například k dělení zemí na vyspělé, průměrné a pod rozvinuté),*
- c) udržitelné pro určitý čas.⁷*

3.2 Konvergenční kritéria

Jak už bylo výše zmíněno, plnění konvergenčních kritérií je nezbytnou podmínkou pro přijetí eura. Hlavním účelem těchto kritérií je, aby stát dokázal, že neohrožuje svou ekonomikou sebe a ani jiné členské státy. Klasifikaci čtyř kritérií vyhotovuje Evropská komise a Evropská centrální banka, které pak vycházejí z dokumentu Konvergenční

zpráva. V konvergenčních zprávách se i posuzuje nejen ekonomický, ale také legislativní aspekt⁸

Konvergenční kritéria se rozdělují na měnová a rozpočtová. Mezi měnová kritéria řadíme kritérium cenové stability, kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a kritérium stability kurzu měny. Rozpočtová kritéria zahrnují výši veřejného dluhu a veřejného deficitu.⁹

3.2.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je v konsolidované smlouvě - Smlouva a fungování Evropské unie definováno v článku 140 jako: „- *dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků*“,¹⁰. Podrobnější znění kritéria, je v příloženém protokolu smlouvy a to v protokolu č. 13 O Kritériích konvergence - „*Kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 první odrážce Smlouvy o fungování Evropské unie, znamená, že členských stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech*“¹⁰

3.2.2 Kritérium úrokových sazeb

„Stálost konvergence dosažené členských státem, na který se vztahuje výjimka, a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových

⁸ Maastrichtská kritéria | Eurozóna | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁹ Státní dluh: Veřejné příjmy a výdaje, veřejný deficit a dluh, státní rozpočet (téma) - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/statni-dluh-verejne-prijmy-a-vydaje-verejny-deficit-a-dluh-statni-rozpočet/>

¹⁰ EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

sazeb. “¹⁰ Tak zní čtvrtá odrážka v článku 140, která se vztahuje na kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.

Přesný výklad tohoto kritéria najdeme v protokolu č. 13 O konvergenčních kritériích Článek 4. „*Kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 čtvrté odrážce uvedené smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.*“¹⁰

Pro výpočet referenční hodnoty úrokového kritéria si může samotná hodnotící instituce rozhodnout, zda použije všechny údaje od tří nejlepších států, které těchto výsledků dosáhly v cenové stabilitě, nebo zda některé vynechá kvůli zkreslenosti údajů, které mohly být vyvolány mimořádnou událostí.¹¹

3.2.3 Kritérium veřejných financí

Článek 140 druhé odrážky se týká veřejných financí a jeho plné znění je následující: „*dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazující nadměrný schodek ve smyslu čl. 126 odst. 6,*“¹⁰ dodatek v protokolu č. 13 na veřejné finance zní: „*Kritérium veřejných financí, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 druhé odrážce uvedené smlouvy, znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 126 odst. 6 uvedené smlouvy o existenci nadměrného schodku.*“¹⁰

¹¹ Maastrichtská kritéria | Eurozóna | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

3.2.3.1 Kritérium veřejného dluhu

Veřejný dluh je definován jako součet veškerých finančních závazků, které stát vytvořil u domácích či zahraničních subjektů. Celkový veřejný dluh je tvořen ze státního, dluhu krajů, obcí, fondů sociálního zabezpečení a ostatních mimorozpočtových fondů či státních zakázek.¹²

Výpočet hrubého veřejného dluhu probíhá při vyčíslení pouze státních závazků, do kterých se nezapočítávají státní pohledávky. V případě výpočtu čistého veřejného dluhu musíme snižovat závazky o pohledávky státu. Ke srovnání veřejného dluhu se používá dluhový ukazatel kvóty, jenž se počítá jako podíl hrubého veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu. Tato operace probíhá pod vedením Eurostatu.¹² Výsledné číslo nesmí přesahovat referenční hodnotu 60 procent. Ovšem pokud se poměr snižuje a přibližuje klesajícím tempem k uvedeným 60 procentům, může se udělit výjimka.¹³

3.2.3.2 Kritérium veřejného deficitu

Veřejný deficit vznikne za předpokladu, že veřejné příjmy jsou nižší než veřejné výdaje. V tomto případě dochází k fiskální nerovnováze. Výpočet veřejného deficitu se uskuteční po skončení fiskálního roku. V některých případech může deficit vzniknout i během rozpočtového roku, a to je řešeno například emitováním nových státních pokladničních poukázek.¹³

Hodnocením veřejného kritéria je sledováno, zda plánovaný nebo skutečný schodek veřejných financí nepřesáhl referenční hodnotu o více než 3 procenta. Ovšem zda platí též výjimka, a to, pokud je uvedený poměr prozatímně vyšší, ale původně byl okolo 3 procent, nebo zda se výrazně snížil až k určené hodnotě 3 procent.¹⁴

¹² Státní dluh: Veřejné příjmy a výdaje, veřejný deficit a dluh, státní rozpočet (téma) - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 24.02.2021]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/statni-dluh-verejne-prijmy-a-vydaje-verejny-deficit-a-dluh-statni-rozpočet/>

¹³ Kritérium veřejného dluhu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 15.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejného-dluhu>

¹⁴ Kritérium veřejného deficitu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 15.09.2020]. Dostupné z:

Kontrola veřejných financí se neprovádí pouze jednou při dodržování maastrichtských kritérií v souvislosti se vstupem do měnové unie, nýbrž trvale v rámci koordinačních mechanismů upravených Paktem stability a růstu. Při zjištění, že země nedodržuje daná pravidla Paktu, je uvalena procedura při nadměrném schodku.¹⁴

3.2.4 Účast v ERM

Třetí odrážka článku 140 se týká stability kurzu měn a účasti v ERM II (Exchange Rate Mechanism). „*Dodržování normální flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči euru.*“¹⁰

V protokolu č. 13 o konvergenčních kritériích článek 3 se stanovuje, že: „*Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 třetí odrážce uvedené smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči euru.*“¹⁰

Země, která žádá o vstup do Evropské unie, musí na základě tohoto konvergenčního kritéria být po dobu minimálně dvou let začleněna do kurzového mechanismu ERM II, která jsou stanovena Evropským měnovým systémem. Exchange Rate Mechanism je mechanismus fixování zúčastněných měn na euro v rámci flukтуаčního pásma. Je zde dána centrální parita, které by se měl kurz držet. Pro splnění tohoto kritéria by se měna měla pohybovat v užším intervalu než flukтуаční pásmo od – 15 do + 15 procent. Kurz by neměl devalvovat.¹⁵

<https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

¹⁵ Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium - Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2020 [cit. 15.09.2020]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Kurzovy-mechanismus-ERM-II-a-kurzove-konvergenzni-kriterium/>

4 Plnění konvergenčního kritéria – veřejný dluh

Veřejný dluh neboli zadlužení vlády, krajů a obcí. Je to souhrn dluhu státního, dluhu mimorozpočtových fondů, místních rozpočtů a dluhů zdravotních pojišťoven. Veřejným dluhem se rozumí zadlužení všech daňových poplatníků (občanů země). Vysoké zadlužení je nepříznivé pro budoucí generace obyvatel státu, jelikož již vzniklý dluh se bude muset zaplatit a tím pádem bude docházet k omezení finanční podpory ve zdravotnictví, školství a jiných státních sfér. Mezi nejhorší scénáře patří i tzv. státní bankrot.¹⁶

Hrubý veřejný dluh vykazuje součet závazků státu bez hlediska státního rozměru pohledávek. Čistý veřejný dluh počítáme jako hrubý dluh, od kterého odečteme pohledávky státu. Vzniklá hodnota čistého veřejného dluhu nám slouží především k posouzení problematiky vymahatelnosti pohledávek, výběru aktiv a způsobu ocenění. Každý stát řeší tento problém jiným způsobem, a proto čistý veřejný dluh neslouží k porovnání států na mezinárodní úrovni. K porovnání států využíváme tzv. ukazatele dluhové kvóty (podíl veřejného dluhu na HDP). K veřejnému dluhu se pojí neodmyslitelně i úrok, který je nutný platit a každý věřitel od kterého si země půjčuje má svou vlastní úrokovou sazbu.¹⁶

4.1 Výše veřejného dluhu ve vývojovém trendu

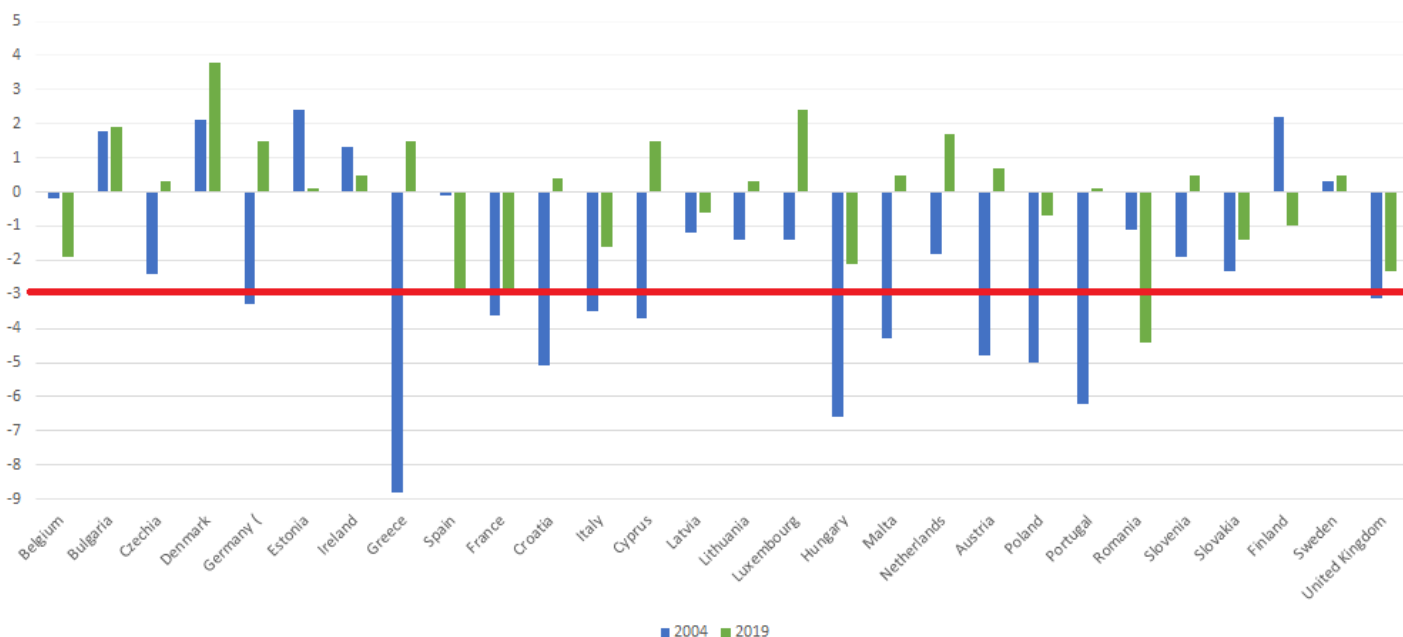
Veřejný schodek, jak už bylo zmíněno při obecné charakteristice tohoto kritéria, schodek k vládnímu sektoru k HDP nesmí přesáhnout 3 %. V tabulce č. 1 můžeme sledovat konkrétní údaje o výši čisté výpůjčky (-) nebo čisté půjčky (+) sektoru vládních institucí veškerých členů Evropské unie. Na obrázku č. 1 jsou graficky znázorněny hodnoty, jak se změnilo jednotlivé hodnoty států od roku 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie, do posledního zkoumaného roku 2019.

¹⁶ BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ. *Makroekonomie: makroekonomický přehled*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-708-5 (str.225)

Na základě zpracovaných údajů zjišťujeme, že k prohlubování veřejného schodku napříč státy Evropské unie, docházelo v období po vypuknutí finanční krize v roce 2008. Ta odstartovala již v roce 2007, kdy došlo ve Spojených státech amerických k hypoteční krizi. Všeobecný ekonomický pokles, který v té době nastal značíme jako období Velké recese, jež trvala mezi lety 2007 a 2013. Jedná se o nejdéle trvající krizi u nás od poslední Velké hospodářské krize (1929–1932).¹⁷ Vyvrcholení krize nastalo v roce 2009, kdy hodnoty států byly velice nepříznivé. Největší propad zaznamenalo Irsko, kdy dosáhlo hodnoty – 32,1 %. Následky této krize jsou viditelné ve všech státech Evropské unie až do roku 2013. Nejlépe se dařilo v plnění veřejného salda a dluhu vládních institucí severeským státům, jako je například Finsko a Švédsko. Pozadu nezůstalo ani Lucembursko s Estonskem. Jejich nejnižší hodnoty ve sledovaném období jsou – Finsko (-3 %), Švédsko (-1,5 %), Lucembursko (-1,4 %), Estonsko (-2,6 %). Znamená to tedy, že tyto státy vždy splňovaly kritérium schodku k HDP. V roce 2004 nesplňovalo požadavky 12 států – Německo (-3,3 %), Řecko (-8,8 %), Francie (-3,6 %), Chorvatsko (-5,1 %), Itálie (-3,5 %), Kypr (-3,7 %), Maďarsko (-6,6 %), Malta (-4,4 %), Rakousko (-4,8 %), Polsko (-5 %), Portugalsko (-6,2 %), Velká Británie (-3,1 %). Roku 2019 to byl pouze jeden stát – Rumunsko (-4,4 %).

¹⁷ LIPOVSKÁ, Hana. *Kdo chce naše peníze?: ekonomie bez politické korektnosti*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0679-0, (str. 67)

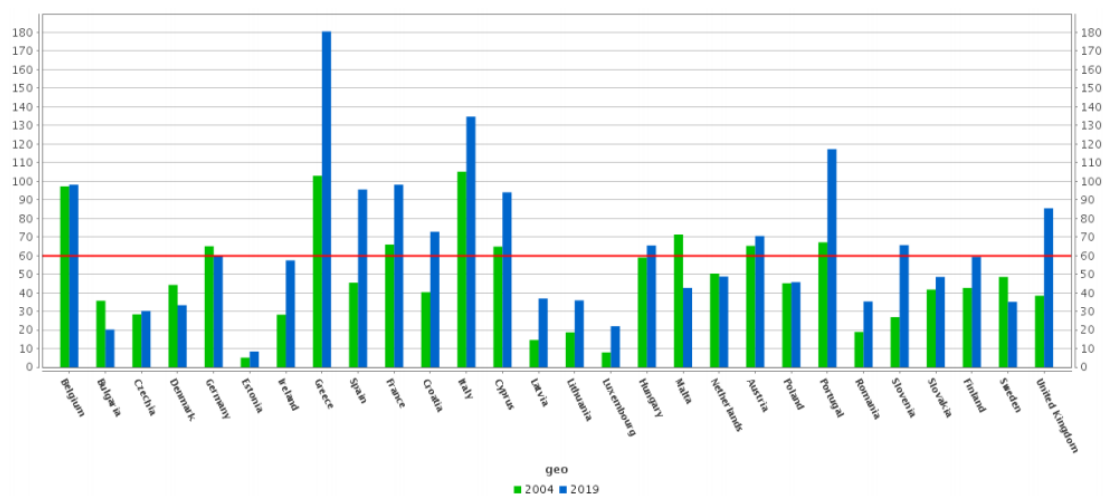
Obrázek 1 - Srovnání veřejného salda a dluhu k HDP vládních institucí v roce 2004 a 2019 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Obrázek č. 2 vykazuje vývojové změny konsolidovaného dluhu od roku 2004 do roku 2019 ve všech státech Evropské unie. Referenční hodnota, jenž by neměla být překročena tvoří hranici 60 %, aby byla v souladu s maastrichtskou smlouvou. Po roce 2008 se veřejný dluh u států jako je Estonsko, Lotyšsko a Litva více než zdvojnásobil. Citelný nárůst zaznamenalo Španělsko. Francie, Německo, Rakousko, Nizozemí, Itálie, Finsko či Velká Británie. Největší nárůst dluhu ve sledovaném období zaznamenalo Řecko (186,2 %) v roce 2018 a naopak nejmenší nárůst byl v Estonsku (3,8 %) v roce 2007. Roku 2004 kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP nedodržel 9 států – Belgie (97,2 %), Německo (65 %), Řecko (102,9 %), Francie (65,9 %), Itálie (105,1 %), Kypr (64,8 %), Malta (71,3 %), Rakousko (65,2 %), Portugalsko (67,1 %). Naopak v roce 2019 se počet zvýšil na 12 států – Belgie (98,1 %), Řecko (180,5 %), Španělsko (95,5 %), Francie (98,1 %), Chorvatsko (72,8 %), Itálie (134,7 %), Kypr (94 %), Maďarsko (65,4 %), Rakousko (70,5 %), Portugalsko (117,2 %), Slovinsko (65,6 %) a Velká Británie (85,4 %), veškeré údaje jsou zpracovány v tabulce č. 2.

Obrázek 2 - Porovnání konsolidovaného hrubého dluhu k HDP vládních institucí v roce 2004 a 2019 (v %)

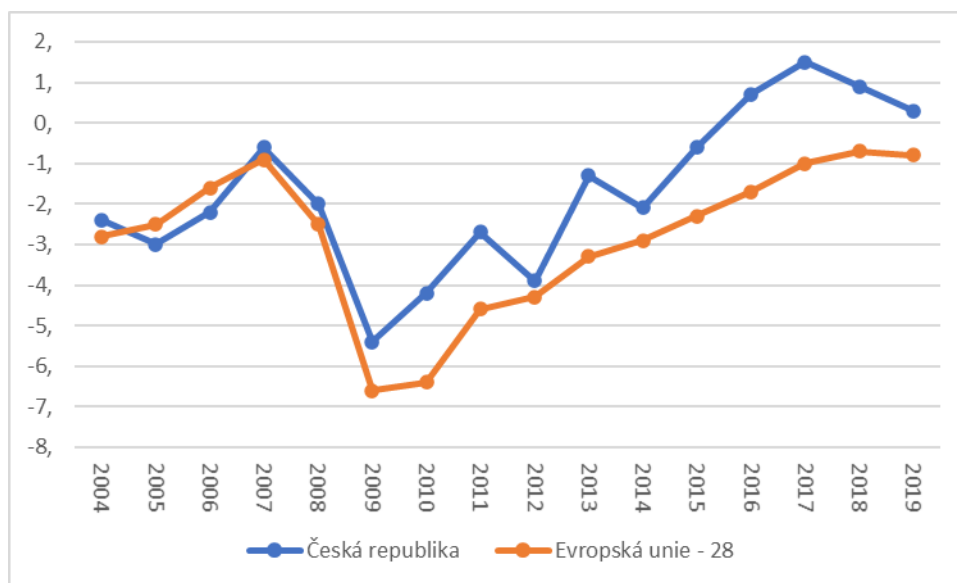
Zdroj : Eurostat

4.2 Srovnání plnění kritéria v České republice

a) S průměrem Evropské unie (2004–2019)

Následující obrázek č. 3, který zobrazuje srovnání schodku vládního sektoru k HDP mezi Českou republikou a vypočteného průměru států z Evropské unie (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Španělsko, Švédsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Lotyšsko, Lucembursko, Velká Británie) v letech 2004 až 2019. V tomto časovém rozmezí si můžeme všimnout (viz. tabulka č. 3), že se Česká republika stavěla do nadprůměrných hodnot, kromě roku 2005 a 2006. Svoji nejvyšší hodnotu dosahovala roku 2017, kdy atakovala hranici 1,5 % a rovněž byl i největší rozdíl mezi Českou republikou a průměrnou hodnotou států Evropské unie, která činila 2,5 %. Naopak svojí nejnižší hodnotu měla v roce 2009, kdy Česká republika byla na stupni -5,4 % a průměr Evropské unie -6,6 %.

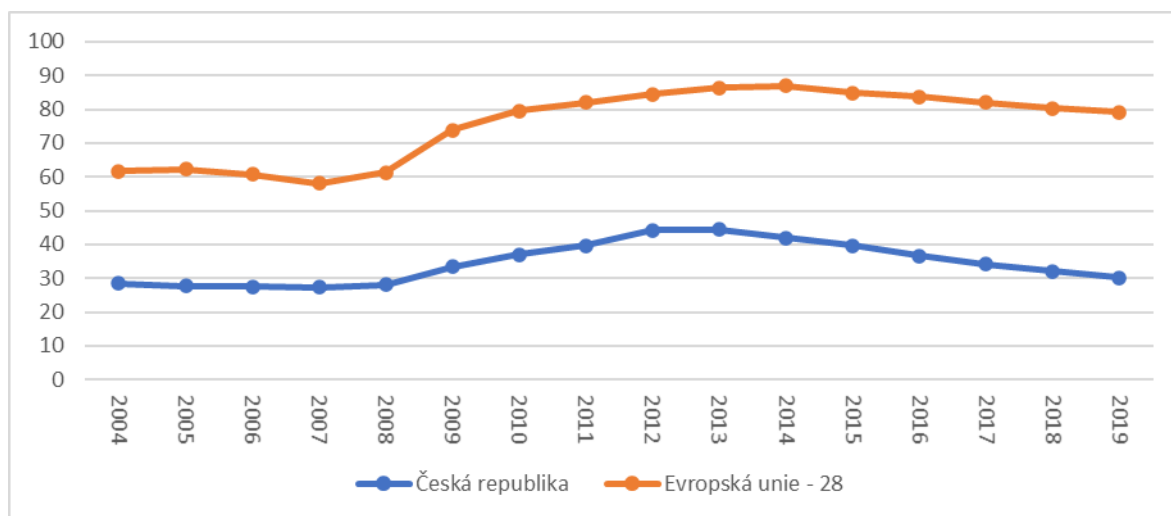
Obrázek 3 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy EU (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Kritérium hrubého veřejného dluhu mezi Českou republikou a průměrem Evropské unie je následující. Česká republika si po celých 15 let drží hodnotu, která je podprůměrná než hodnota Evropských států (viz. obrázek č.4) Od vstupu České republiky do Evropské unie nedošlo k překročení referenční hodnoty 60 %. Dle tabulky č. 4 nejvyšší hodnota v České republice dosahovala 44,4 % v roce 2013 a nejnižší v roce 2007, 27,3 %. Naopak průměr Evropské unie od roku 2008 je stále nad referenční hodnotou, a to až do sledovaného roku 2019. Evropská unie dosáhla svého nejvyššího bodu v roce 2014, kdy měla 84,9 % a nejnižší v roce 2007 58,1 %.

Obrázek 4 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy EU (v %)

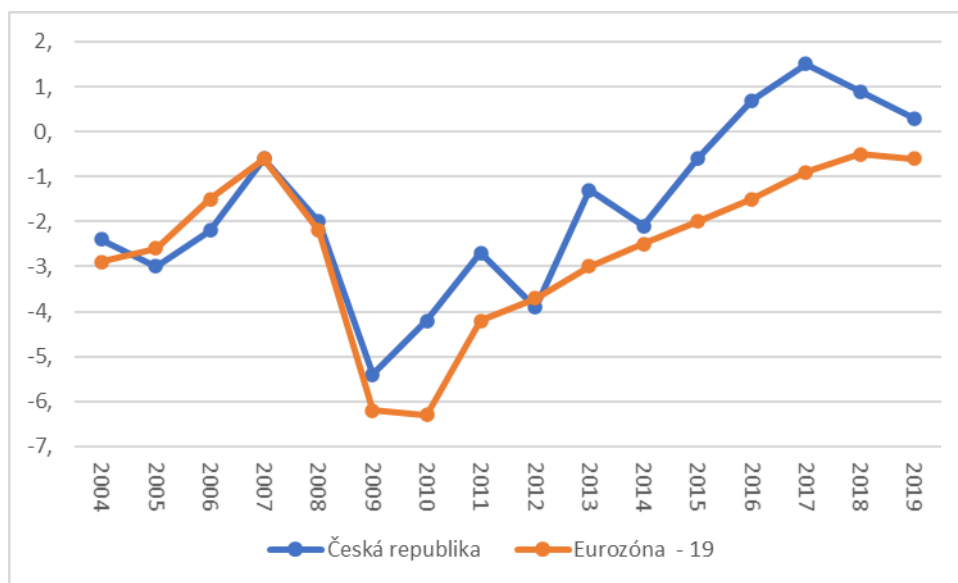

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

b) S průměrem eurozóny (2004–2019)

Následující obrázek č. 5 vykazuje vývoj schodku vládního sektoru k HDP v časovém horizontu od roku 2004 až do roku 2019. Údaje v tabulce č. 5 jsou mezi Českou republikou a průměrnou hodnotou států, jenž se nachází v eurozóně (Rakousko, Belgie, Kypr, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko). Můžeme si všimnout, že hodnoty jsou podobné od roku 2004 do roku 2009, kde Česká republika dosahuje také svého nejnižšího bodu -5,4 %, státy eurozóny mají nejnižší bod o rok později v hodnotě -6,3 %. V roce 2011 dochází k exponenciálnímu růstu ve státech eurozóny. V české republice je to roku 2014. Svůj největší rozptyl v hodnotách je v roce 2017 a to o 2,4 %.

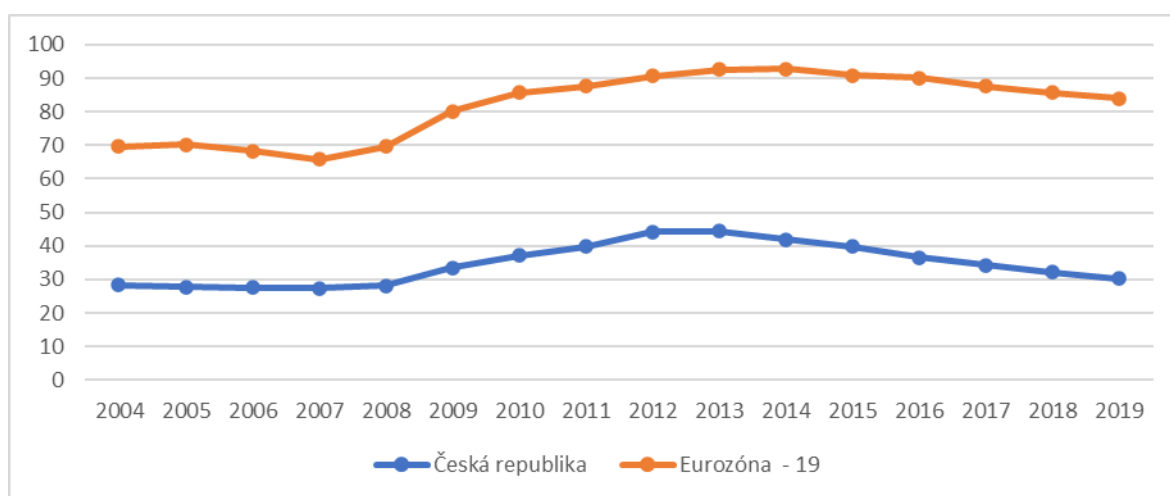
Obrázek 5 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Srovnání mezi Českou republikou a státy eurozóny (viz. obrázek 6) využijeme při sledování vývoje hrubého dluhu k HDP. Během sledovaného období se jednotlivé osy neprotly a po většinu času si udržují identickou distanci. Údaje jsou zachycené v tabulce č. 6. V roce 2007, byly v obou případech hodnoty na nejnižším stupni - ČR 27,3 %, eurozóna 65,9 %. Své maximum má ČR v roce 2013, 44,4 % a od té doby veřejný dluh stále klesá. Eurozóna dosáhla svého maxima v roce 2014, 92,8 %.

Obrázek 6 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)

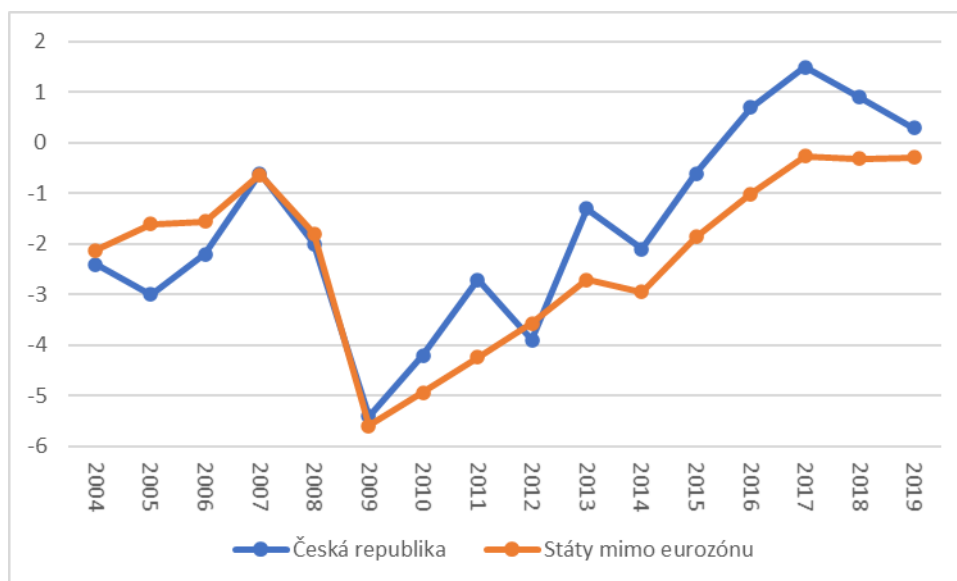

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

c) S průměrem zemí bez eura (2004-2019)

V posledním porovnávání hodnot z údajů o schodku vládního sektoru se zaměříme na Českou republiku a státy, jenž jsou mimo eurozónu (Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko, Velké Británie a Dánsko). Údaje z tabulky č. 7 ukazují, že Česká republika je od roku 2006 až do roku 2010 velice blízka s průměrem zemí mimo eurozónu. Největší propad byl opět zaznamenán v roce 2009, kdy Česká republika dosáhla hodnoty -5,4 % a průměr zemí mimo eurozónu byl na stupni o něco nižším tedy na -5,5 %. Od roku 2013 se Česká republika pohybuje nad průměrem, kde zároveň splňuje i referenční hodnotu. Svého maxima dosáhla v roce 2017, 1,5 %. Státy mimo eurozónu maximum mají téhož roku na hodnotě -0,2 %.

Obrázek 7 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)

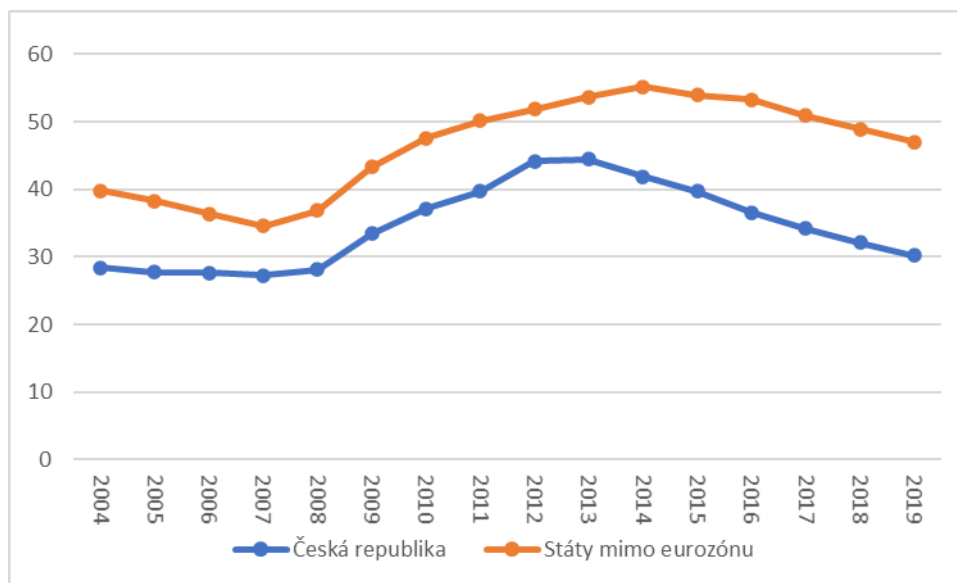

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Zcela posledním srovnáním je kritérium hrubého veřejného dluhu mezi Českou republikou a státy mimo eurozónu. Česká republika ani vypočtený průměr států mimo eurozónu nepřesáhl referenční hodnotu 60 %, všeobecně si Česká republika drží hodnoty podprůměrem států. Největších hodnot dle tabulky č. 8 dosáhla Česká republika v roce 2013 44,4 % a průměr států mimo eurozónu v roce 2014, jejich hodnota byla na 55,6 %. Naopak minimum bylo v ČR v roce 2007, 27,3 %. Státy mimo eurozónu jej rovněž měly

téhož roku a jejich hodnota se nacházela v bodě 34,4 %. Od roku 2014 dochází k poklesu u obou sledovaných dat.

Obrázek 8 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

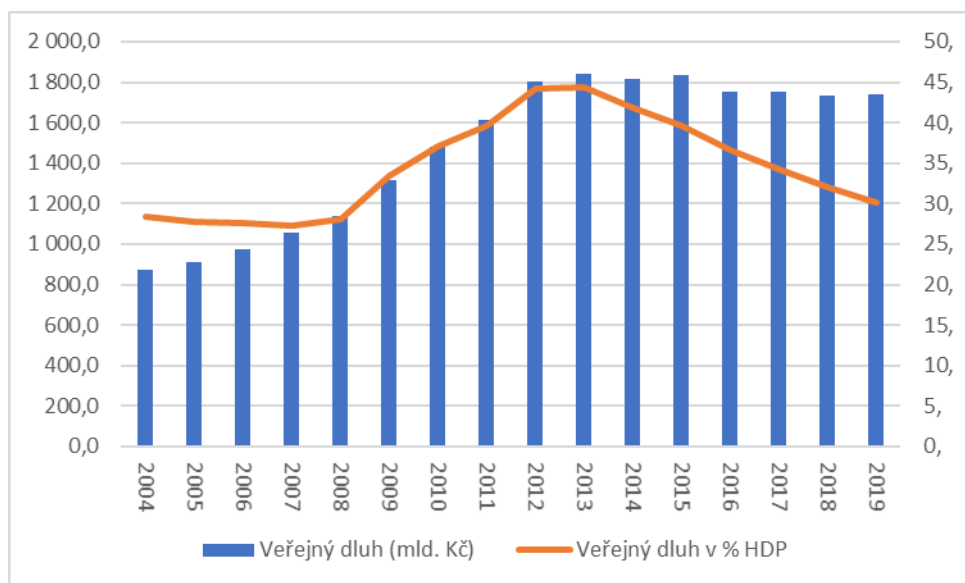
4.3 Vývoj a struktura veřejného dluhu v České republice

4.3.1 Vývoj veřejného dluhu

V následujícím obrázku č. 9 vidíme, jak se vyvíjel veřejný dluh v období od roku 2004 do roku 2019. Od vstupu do Evropské unie, kdy zadluženost v České republice dosahovala 873 493 mld. Kč, na HDP bylo 28,4 %, byl v exponenciálním růstu až do roku 2013.

V tomto roce byla Česká republika nejvíce zadlužená, hodnota dluhů dosahovala 1 840 247 mld. Kč, přepočteno na HDP to bylo 44,4 %. Od roku 2014 má klesající ráz. Podrobnější údaje za sledované období najdeme v tabulce č. 9.

Obrázek 9 - Vývoj veřejného dluhu v České republice (2004-2019)

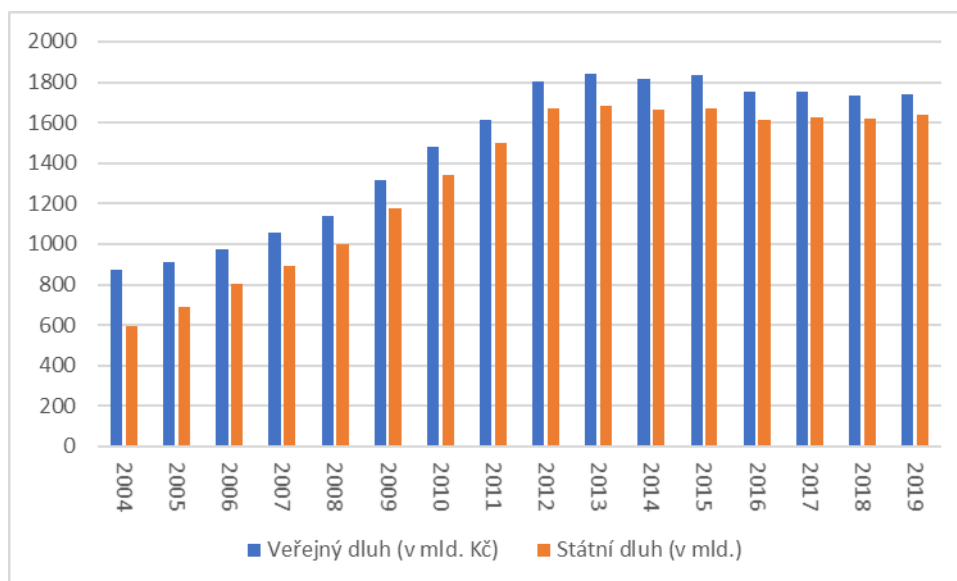

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Podstatnou část veřejného dluhu tvoří státní dluh. Obvykle tvoří i přes 90 % z celkové hodnoty veřejného dluhu.¹⁸ Konkrétní hodnoty za veřejný a státní dluh České republiky jsou zpracované v tabulce č. 10.

¹⁸ MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

Obrázek 10 - Porovnání podílu státního dluhu s veřejným dluhem v České republice

Zdroj: Eurostat a MFČR, vlastní zpracování

4.3.2 Struktura veřejného dluhu

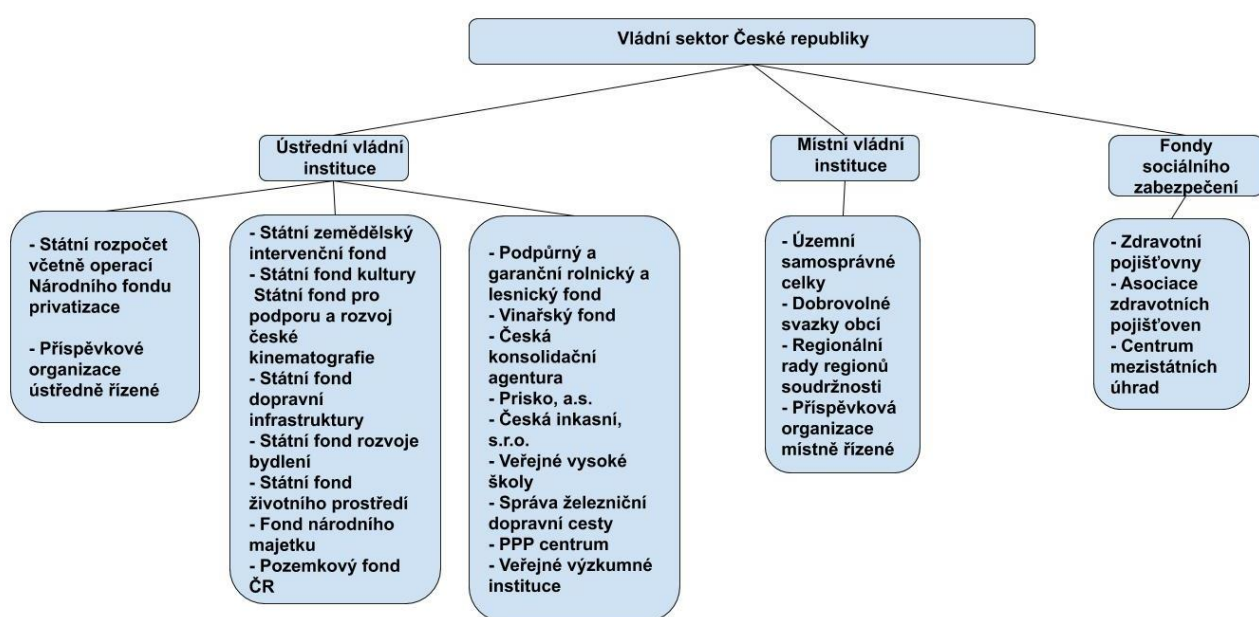
a) Dle vládních subsektorů

Dle metodiky ESA 2010, se rozděluje vládní sektor do čtyř základních skupin:

- ústřední vládní instituce (S. 1311)
- národní vládní instituce (S. 1312)
- místní vládní instituce (S. 1313)
- fondy sociálního zabezpečení (S.1314)

ty se poté rozdělují na menší podskupiny (viz. obrázek 11)

Obrázek 11 - Schéma subsektorů vládního sektoru v České republice

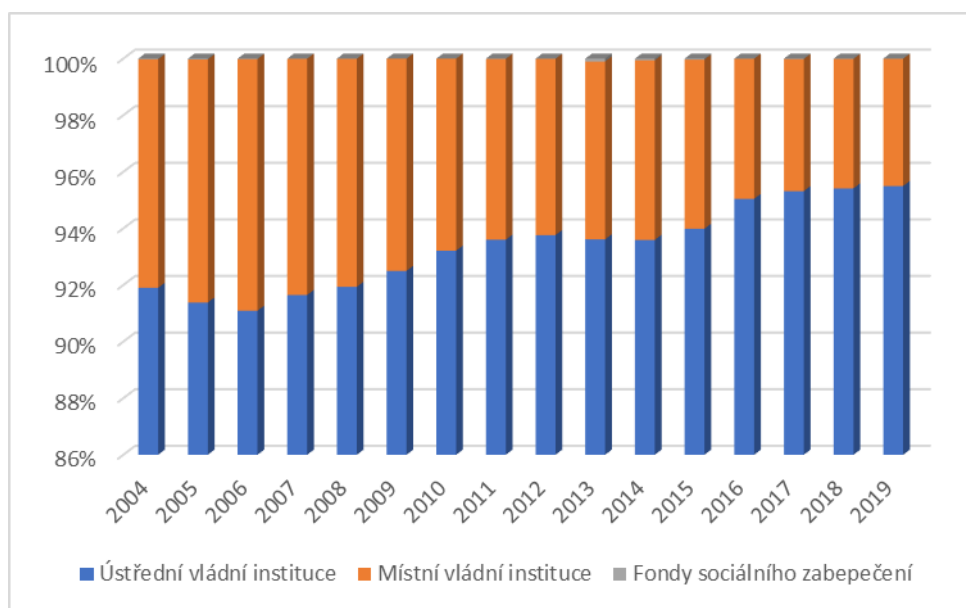

Zdroj: CZSO.cz, vlastní zpracování

Podle statistik Evropské unie, ústřední vládní instituce tvoří minimálně 75 % vládního dluhu. Tento fakt je zřejmý i u České republiky, kde jej vždy tvořila minimálně z 90 %.¹⁹ V tabulce č. 11 jsou konkrétní údaje o podílu jednotlivých subsektorů na celkovém vládním dluhu. Největší podíl měla v roce 2019 (1 791 003 mil. Kč). Naopak nejmenší podíl ústřední vládní instituce na našem vládním dluhu byl v roce 2004 (811 208 mil. Kč). Nejmenší subsektor jsou fondy sociálního zabezpečení. V České republice se nevyskytuje subsektor národní vládní instituce.

¹⁹ European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structure_of_government_debt&oldid=504085#Breakdown_by_subsector_of_general_government

Obrázek 12 - Podíl jednotlivých subsektorů na celkovém vládním dluhu v České republice (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

b) Dle finančních nástrojů

Každá země v Evropské unii využívá jiný finanční nástroj, aby byl kryt vládní dluh.

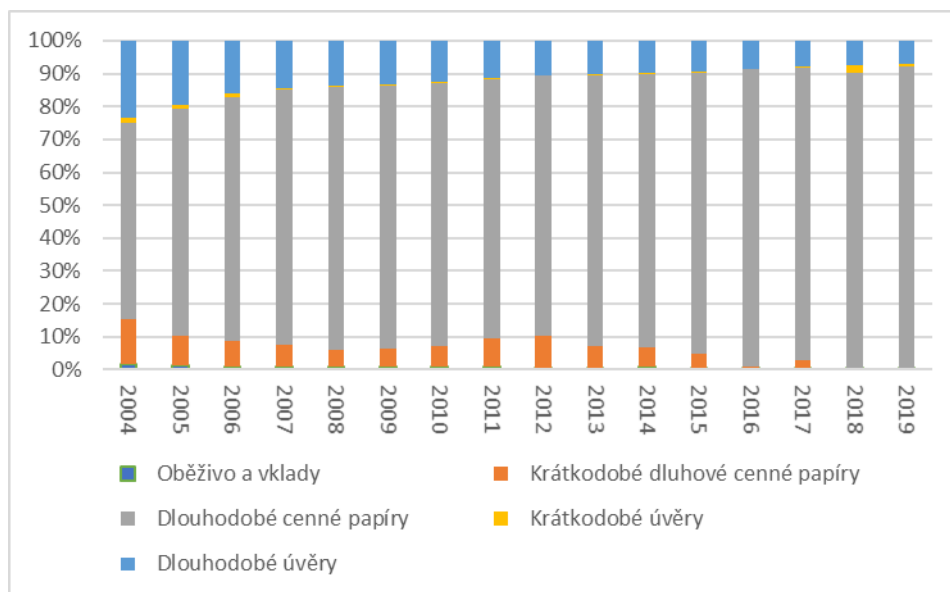
Finanční nástroje dělíme na tři hlavní kategorie:

- oběživo a vklady
- cenné papíry
- úvěry.

Z 80,6 % se nejvíce využívá ve státech Evropské unie krytí dluhu pomocí cenných papírů.²⁰ Jiné tomu není ani v České republice, kde dle tabulky č. 12 dlouhodobé cenné papíry představují největší podíl na finančních nástrojích. V roce 2019 to bylo až 91,8 %.

²⁰ European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structure_of_government_debt&oldid=504085#Breakdown_by_subsector_of_general_government

Obrázek 13 - Podíl jednotlivých finančních nástrojů na krytí vládního dluhu v České republice (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

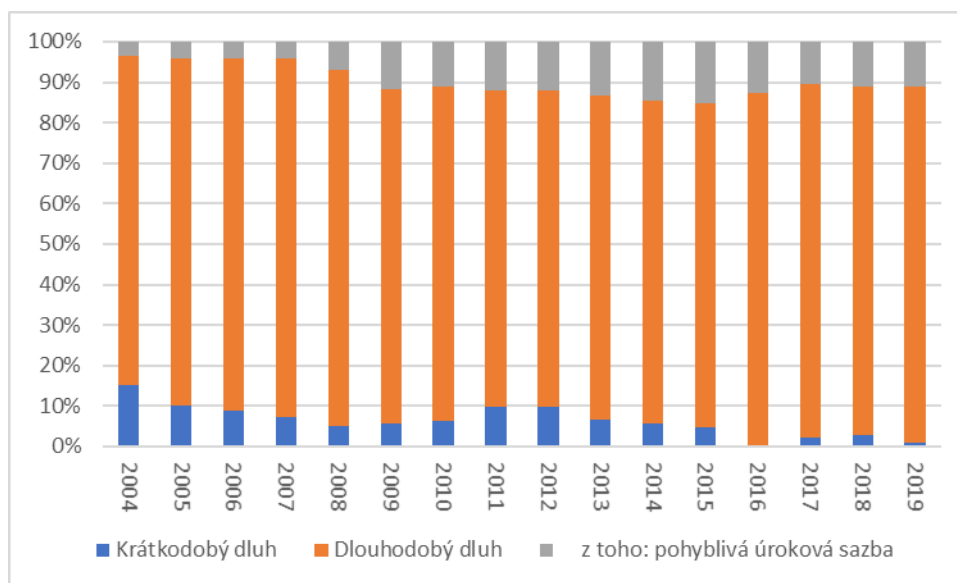
c) Dle splatnosti dluhu

V České republice jsou nejčastěji drženy dlouhodobé dluhy než krátkodobé, a to poměrně s velkým rozdílem. Hodnota průměrné doby splatnosti je v České republice okolo 6 let.²¹ Od roku 2017 se počet krátkodobých dluhů snižuje (viz. tabulka č. 13). V Evropských státech mají dlouhodobé dluhy rovněž velké zastoupení a to z 80 %.²²

²¹ ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

²² European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structure_of_government_debt&oldid=504085#Breakdown_by_subsector_of_general_government

Obrázek 14 - Doba splatnosti dluhu v České republice (v mil. Kč)

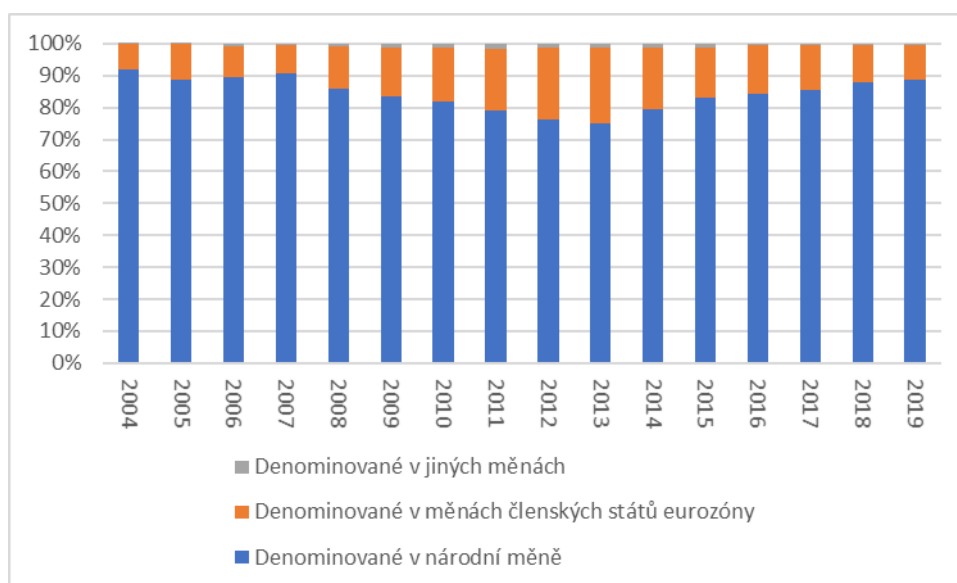

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

d) Dle vydání měny

Česká republika vydávala převážně ve své domácí měně. Podle tabulky č. 14 nejvíce vydala v roce 2019 (1 539 778 mil. Kč) a nejméně při vstupu do Evropské unie v roce 2004 (801 727 mil. Kč). Největší emitace eura byla v roce 2013 (435 669 mil. Kč). Zanedbané množství vydala Česká republika v jiných měnách, než je již zmíněné euro a česká koruna. Maximální počet byl v roce 2011 (25 615 mil. Kč).

Obrázek 15 - Emitace peněz v České republice (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

e) Dle typu držitele

Veřejný dluh je držen jak rezidenty tak i nerezidenty určitého státu. Základní členění dle držitele dluhu rezidenty je rozděleno do čtyř skupin – centrální banka, ostatní finanční instituce, ostatní měnové finanční instituce, ostatní rezidenti.²³

Dle příslušného obrázku č. 16 a dat z tabulky č. 15, je jasné že většina držitelů, kteří jsou nerezidenti pobývají stále na území Evropské unie. Zpočátku sledovaného období bylo jen pouze malé procento nerezidentů mimo Evropskou unii, jenž vlastnili státní dluh, ačkoliv si všímáme, že tento trend se v posledních letech zvětšuje. Důvodem proč se zvětšoval podíl nerezidentů vlastníci státní dluh, byl fakt nízkého úročení, které není pro rezidenty tak lákavé. Přispívala tomu i spekulace na posílení koruny. Většina nerezidentů mají ve vlastnictví spíše krátkodobé státní cenné papíry a chování nerezidentů nelze tak dobře predikovat, což může být nebezpečné pro financování deficitu.²⁴

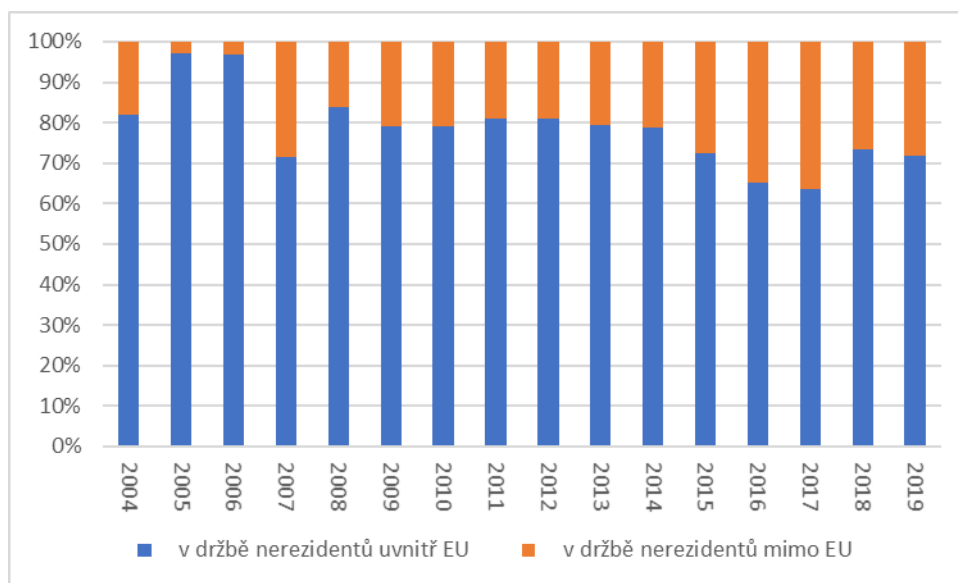
Držení dluhu rezidentů v České republice na základě zpracovaných dat v tabulce č. 16 má největší podíl ostatní měnové finanční instituce, kam patří především komerční banky. Maximální podíl byl v roce 2012, kdy hodnota dosahovala 772 624 mil. Kč. Od roku 2016 je hodnota srovnatelná a nevykazuje velké výkyvy. Druhou největší částí tvoří ostatní finanční instituce (bankovníctví, nebankovní instituce poskytující investiční služby, pojišťovnictví, ostatní licencované subjekty)²⁵. V roce 2019 atakovala nejvyšší hodnotu za sledované období 503 676 mil. Kč, od roku 2017 má rostoucí tendenci.

²³ European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structure_of_government_debt&oldid=504085#Breakdown_by_subsector_of_general_government

²⁴ ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

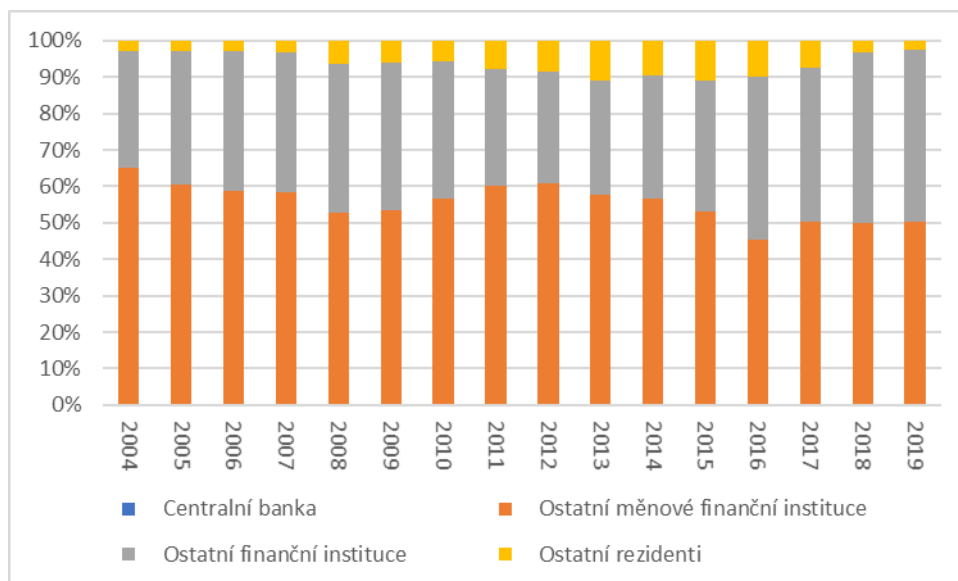
²⁵ REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 2., rozš. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-080-4, (str. 74-76)

Obrázek 16 - Podíl držení veřejného dluhu dle rezidentů a nerezidentů (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

Obrázek 17 - Struktura držení veřejného dluhu rezidenty ČR (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB, vlastní zpracování

4.4 Vývoj státního dluhu

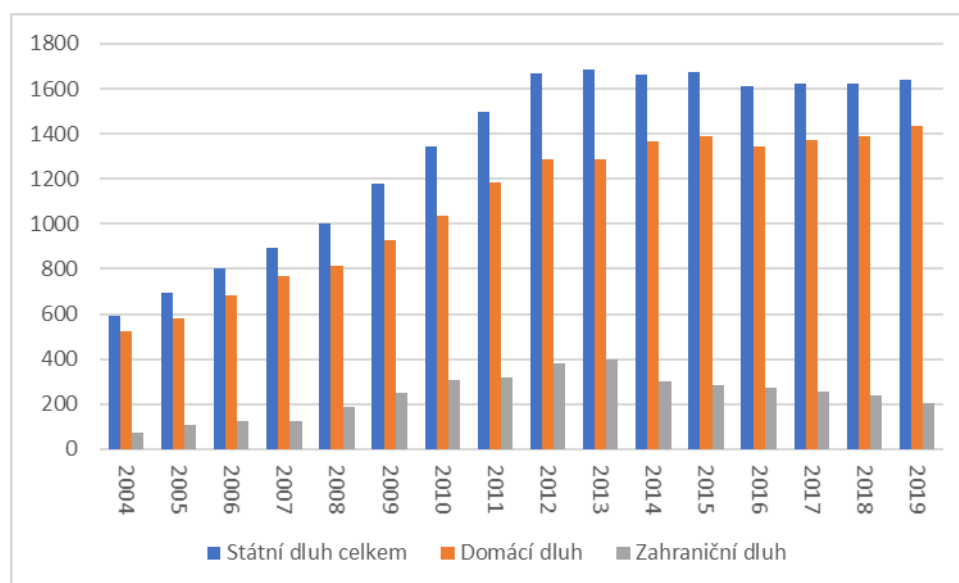
Státní dluh je nedílnou součástí veřejného dluhu a zobrazuje, jak moc se vláda zadlužila. Důvod vzniku je především deficit státního rozpočtu. Státní dluh je definován podle

zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech jako součet státních finančních pasiv tvořený závazky státu, které vznikly státem přijatých půjček, úvěrů od bank a z vydaných státních dluhopisů a jiných cenných papírů.²⁶

Státní dluh rozdělujeme dle místa vzniku – domácí (vnitřní) a zahraniční (vnější). Další rozdělení je podle obchodovatelnosti na finančních trzích – obchodovatelné a neobchodovatelné. Obrázek č. 18 nám graficky znázorňuje, jaký je podíl domácího a zahraničního dluhu na celkovém státním dluhu České republiky. Přesné číselné údaje jsou vytvořené v tabulce č. 17.

V období 2009 až 2013 docházelo ke zvyšování podílu zahraničního dluhu na celkovém státním dluhu. Stalo se tak z důvodu, kdy Česká republika začala emitovat střednědobé a dlouhodobé cenné papíry i na zahraničním trhu. Zahraniční dluh se tak v této době zvýšil i hodnotu větší, než je 20 %.²⁷

Obrázek 18 - Státní dluh podle místa vzniku v České republice (v mil. Kč)

Zdroj: MFČR, vlastní zpracování

²⁶ BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ. *Makroekonomie: makroekonomický přehled*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-708-5 (str. 225)

²⁷ ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

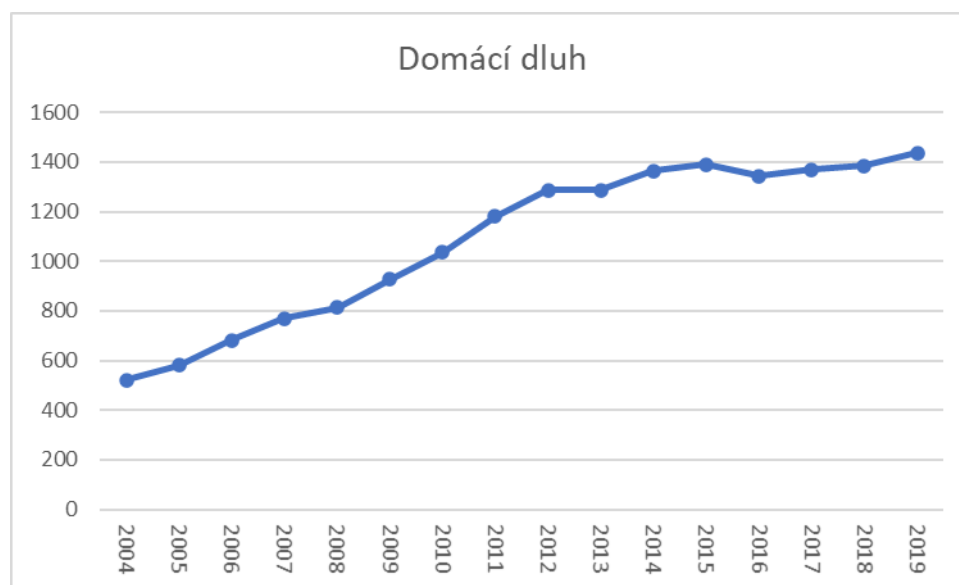
4.4.1 Vnitřní (domácí) státní dluh

Vnitřní nebo také státní dluh je vytvořen danou vládou, která si půjčuje peníze od domácích ekonomických subjektů. Pod pojmem domácí ekonomické subjekty si představíme tzv. občany daného státu, banky, organizace či podniky.²⁸

Nejvíce si stát půjčuje peníze od občanů či právních subjektů, v podobě vydáváním státních dluhopisů (obligací). Stát tak slibuje, že bude vyplácet v určitém časovém intervalu dividendu nebo úrok vlastníkovi dluhopisu. Po skončení lhůty držení, která je u dluhopisu nejčastěji 5 let, odkoupí stát od držitele nazpět svůj dluhopis za nominální hodnotu.

Následující obrázek č. 19 zobrazuje vývoj domácího dluhu, který je součástí státního dluhu. Nejvyššího bodu dle hodnot z tabulky č. 18 dosáhl roku 2015 s hodnotou 1 389,40 mld. Kč. Naopak nejnižší zadlužení bylo v roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie a její dluh byl 522,6 mld. Kč.

Obrázek 19 - Vývoj domácího dluhu v České republice (v mld. Kč)

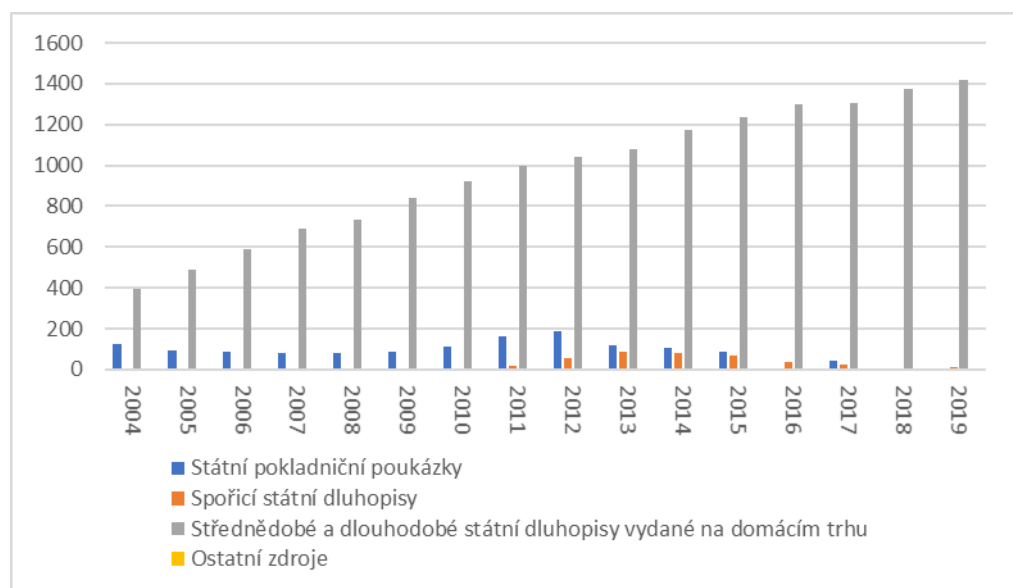

²⁸ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. Vyd. 5. (dopl. a upr.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN isbn978-80-7194-963-3 (str. 203-204)

Zdroj: MFČR, vlastní zpracování

Domácí dluh je tvořen státními pokladničními poukázkami, spořicími státními dluhopisy, střednědobými a dlouhodobými státními dluhopisy a ostatními zdroji. Dle obrázku č. 20 a údajů z tabulky č. 19 se v České republice nejvíce využívají dluhopisy, které stát emituje. Především se jedná o střednědobé, které jsou v držení 5 let. Jako druhá nejvyužívanější půjčka peněz státu je v podobě státních pokladničních poukázek. Mezi lety 2011 až 2017 se zvýšil zájem o spořicí státní dluhopisy, jenž jsou vymezené pro drobnější investory. Největší maximum dosáhly v roce 2013, kdy spořicí státní poukázky dosahovaly hodnoty 87,6 mld. Kč. V roce 2018 vydalo Ministerstvo financí nové dluhopisy tzv. Dluhopisy Republiky, které jsou reinvestiční dluhopisy splatné v rámci 6 let. Tento typ dluhopisů je převážně určen pro občany. Například v devátém upisovacím období (21. 9. 2020 – 22. 12. 2020) byli upsáni dluhopisy občany v hodnotě 5 007 205 003 Kč.²⁹

Obrázek 20 - Vývoj jednotlivých složek domácího dluhu v České republice (v mld. Kč)

Zdroj: MFČR, vlastní zpracování

²⁹ Občané v předvánočním upisovacím období nakoupili Dluhopisy Republiky za více než 5 miliard korun | 2020 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/obcane-v-predvanočním-upisovacím-období-40408>

4.4.2 Vnější (zahraniční) státní dluh

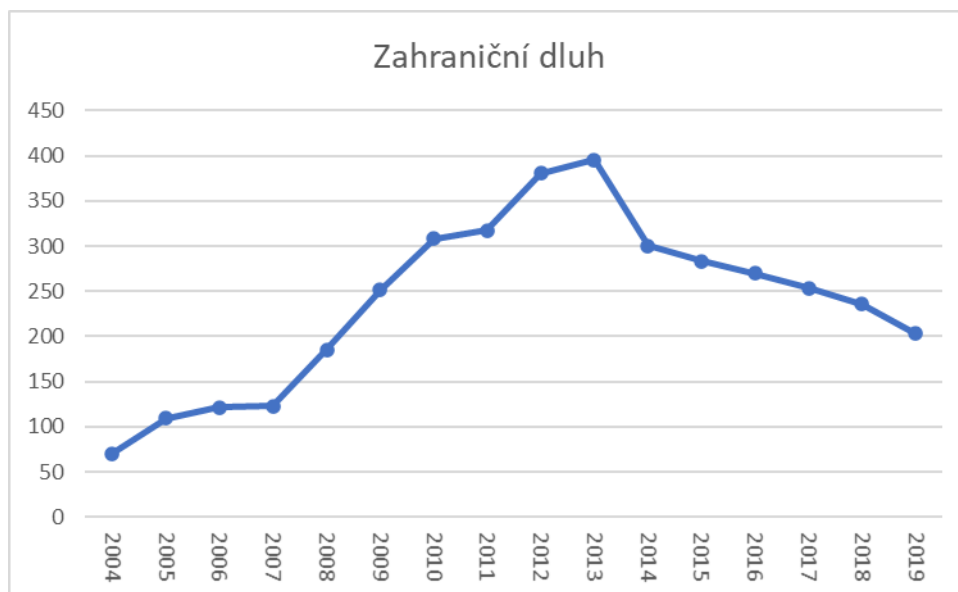
Tento dluh vzniká, pokud si vláda půjčí finance od zahraničních subjektů. Výhoda půjčování peněz ze zahraničí spočívá v jeho rychlosti. Prodej jednotlivých dluhopisů, je pro emitenta časově náročné, a proto je pro něj výhodnější, pokud si dluhopisy odkoupí společně banky či jiné velké podniky.

Výhody prodeje obligací zahraničním subjektům jsou například v délce jejich držení, která může být na 10 let či více. Splácení nominální hodnoty dluhopisů může být provedeno v podobě kapitálu či v dovozu potřebného zboží.

Největší podíl zahraničního dluhu bylo dle tabulky č. 20 v roce 2013, kdy dluh atakoval 395,2 mld. Kč. Od té doby má klesající trend a Česká republika si půjčuje od zahraničních subjektů méně peněz. Příčinu, proč začal zahraniční dluh klesat bylo rozhodnutí České republiky o devalvaci měny. Naopak od roku 2004 do roku 2012 dluh rapidně vzrostl, a to bylo důsledkem nízké úrokové sazby České národní banky, jenž v té době byl nižší než sazba Evropské centrální banky. Po vypuknutí hospodářské krize v roce 2008 se jak Česká národní banka, tak i Evropská centrální banka rozhodla pro snížení úrokové sazby na úroveň 1 %.³⁰

³⁰ ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

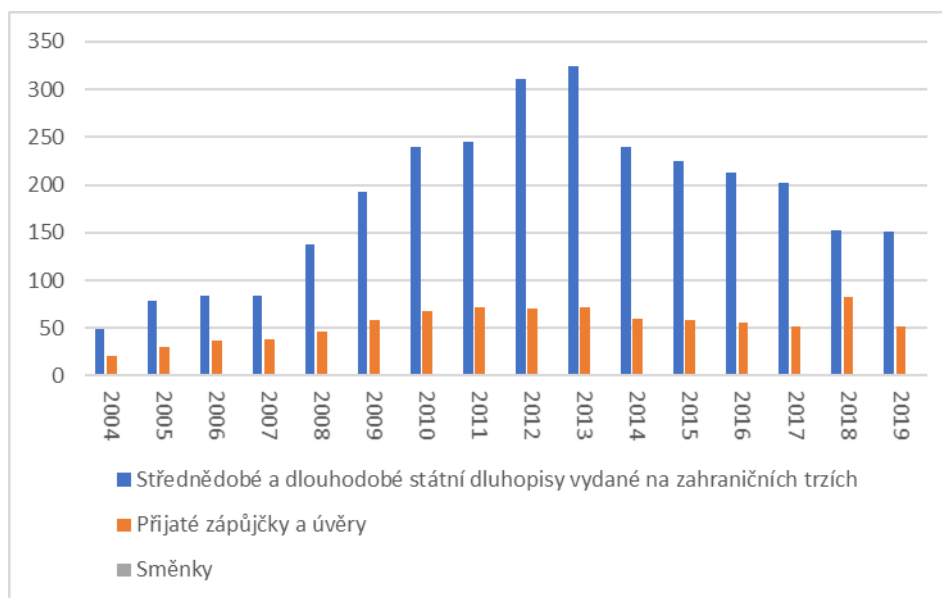
Obrázek 21 - Vývoj zahraničního dluhu v České republice (v mld. Kč)

Zdroj: MFČR, vlastní zpracování

Zahraníční dluh je nejvíce poskytován prodejem střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů. Největší nárůst jsme zaregistrovali dle získaných hodnot z tabulky č. 21 v roce 2013, jenž dosahovala hodnota 323,7 mld. Kč. Od té doby se odkupují méně a v roce 2019 tvořily 151,5 mld. Kč. Jako druhé jsou zápůjčky a úvěry, které dosáhly rovněž svého maxima v roce 2013, 71,5 mld. Kč. V roce 2019 tomu bylo 51,3 mld. Kč. Nejmenší podíl na celkovém zahraničním dluhu mají směny, které byly vydávány od roku 2004 až do roku 2011 a od následujícího roku tedy 2012 do roku 2019 jejich hodnota byla vždy rovna 0 Kč, tedy to představovala, že stát si přestal půjčovat peníze od zahraničních subjektů v podobě směnek.

Obrázek 22 - Vývoj jednotlivých složek zahraničního dluhu v České republice (v mld. Kč)

Zdroj: MFČR, vlastní zpracování

5 Závěr

Během vstupu do Evropské unie se v roce 2004 Česká republika současně zavázala k přijetí jednotné měny v eurozóně a to eura. K tomuto aktu mělo dojít v období mezi lety 2009-2010. Tento závazek však nebyl naplněn, a tak se přijetí eura odložilo na dobu neurčitou.

Hlavním záměrem této práce byl pohled na jedno z kritérií, které je nutné dodržet pro přijetí do eurozóny a tím byl konkrétně veřejný dluh. Celé sledované období začalo rokem 2004 a končí v roce 2019.

Během analýzy hrubého veřejného dluhu k HDP v konkrétním časovém období vykazuje Česká republika stabilní hodnoty, které do roku 2019 nepřekročily referenční hodnotu 60 %. Velmi zajímavé bylo sledovat vývoj kritéria hrubého veřejného dluhu k HDP v České republice a průměrných hodnot států mimo eurozónu, jelikož oba ukazatelé se vždy nacházejí pod doporučenou hodnotou (u Evropské unie a v eurozóně tomu tak nebylo). Můžeme tak poukázat na fakt, že Česká republika a státy mimo Evropskou měnovou unii mají obdobné hodnoty v plnění tohoto kritéria. Při grafickém zobrazení plnění schodku vládního sektoru k HDP v České republice s průměrem Evropské unie si všimáme, že Česká republika společně s Evropskou unií opisují podobnou linii křivek. Tento fakt je důsledkem ekonomické provázanosti mezi Českou republikou a Evropskou unií.

U zpracování vývoje veřejného dluhu České republiky jsme zjistili, že Česká republika dosahuje doporučené hodnoty o složení veřejného dluhu po celou dobu sledování. Doporučená hodnota nám říká, že veřejný dluh by měl být tvořen z 90 % dluhem státním. Struktura veřejného dluhu je tvořena pěti subsektory – dle vládních subsektorů, finančních nástrojů, splatností dluhu, vydáním měny a typem věřitele. Po provedení analýzy u jednotlivých subsektorů je zřejmé, že Česká republika dosahuje hodnot doporučených Evropskou komisí.

Vývoj státního dluhu od roku 2004 až do roku 2012 měl exponenciální růst. Od roku 2012 do roku 2019 se hodnota státního dluhu stabilizovala a nedocházelo zde k výrazným výkyvům. Domácí dluh si udržuje exponenciální růst během celého období. V roce 2019

byla hodnota domácího dluhu 1 437,4 mld. Kč. Zahraniční dluh oproti tomu klesá od roku 2013 a v roce 2019 byla jeho částka vyčíslena na 202,8 mld. Kč. Jako hlavní příčinou poklesu zahraničního dluhu v tomto období lze označit rozhodnutí České republiky o devalvaci měny.

Závěrem práce lze zmínit, že ekonomika jak v České republice, tak v ostatních státech Evropské unie utrpěla v roce 2008 významný zásah, který měl za následek zhoršení hodnot až do roku 2013. Příčinou bylo vypuknutí finanční krize v roce 2007 ve Spojených státech amerických, která měla negativní dopad na celosvětovou ekonomiku. I přesto však můžeme říci, že Česká republika dokázala udržet kritérium veřejného dluhu v referenčních hodnotách v tomto období. Co se týče kritéria schodku vládního sektoru Česká republika dosahovala hodnot vyšších, než je požadovaná hranice 3 %.

Momentálně se však Česká republika nachází ve světové pandemii způsobené onemocněním Covid-19, což má velmi výrazný dopad na celkovou ekonomiku a vývoj veřejných financí. Bude proto zajímavé sledovat, jak se tento ukazatel společně s celou ekonomickou situací bude vyvíjet po roce 2019 a zda Česká republika bude v budoucnu připsána na seznam členských zemí eurozóny.

6 Seznam použitých zdrojů

- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ. *Makroekonomie: makroekonomický přehled*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-708-5 (str.225)
- HAD, Miloslav. *První pilíř Evropské unie*. 2. rozš. a upr. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2000. Evropská společenství. ISBN 80-85864-88-6, str. 97
- KEŘKOVSKÝ, Miroslav a Alena KEŘKOVSKÁ. *Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha: Computer Press, 1999. ISBN 978-80-7226-196-3, str. 23
- LIPOVSKÁ, Hana. *Kdo chce naše peníze?: ekonomie bez politické korektnosti*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0679-0, str. 67
- MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
- PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. Vyd. 5. (dopl. a upr.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7194-963-3.
- ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-472-4

Internetové zdroje

- EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>
- *European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache* [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structure_of_government_debt&oldid=504085#Breakdown_by_subsector_of_general_government
- Historie eurozóny. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2020-09-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/319/sekce/historie-eurozony/>
- Kritérium veřejného dluhu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright ©

- 2013, MF [cit. 15.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>
- Maastrichtská kritéria | Eurozóna | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>
 - Občané v předvánočním upisovacím období nakoupili Dluhopisy Republiky za více než 5 miliard korun | 2020 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/obcane-v-predvanocnim-upisovacim-obdobi-40408>
 - Přínosy a náklady eura pro podnikatele | Podnikatelé | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 06.10.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/podnikatele/prinosy-a-naklady-eura-pro-podnikatele-1988>
 - Státní dluh: Veřejné příjmy a výdaje, veřejný deficit a dluh, státní rozpočet (téma) - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 15.09.2020]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/statni-dluh-verejne-prijmy-a-vydaje-verejny-deficit-a-dluh-statni-rozpocet/>
 - Státní dluh: Veřejné příjmy a výdaje, veřejný deficit a dluh, státní rozpočet (téma) - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/statni-dluh-verejne-prijmy-a-vydaje-verejny-deficit-a-dluh-statni-rozpocet/>
 - Struktura a vývoj státního dluhu | Statistiky | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>
 - ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

- Výhody pro spotřebitele | Výhody a rizika eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 06.10.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-spotrebitele>
- Wernerův plán | Historie eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.09.2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/werneruv-plan>

7 Přílohy

Tabulka 1 - Schodek vládních institucí k HDP, (v %)

GEO/TIME	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU - 27 (from 2020)	-2,7	-2,3	-1,4	-0,5	-2,0	-6,0	-6,0	-4,1	-3,6	-2,9	-2,4	-1,9	-1,4	-0,8	-0,4	-0,5
EU - 28 (2013-2020)	-2,8	-2,5	-1,6	-0,9	-2,5	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-2,9	-2,3	-1,7	-1,0	-0,7	-0,8
EU - 27 (2007-2013)	-2,8	-2,5	-1,6	-0,9	-2,5	-6,6	-6,4	-4,5	-4,3	-3,3	-2,9	-2,3	-1,7	-1,0	-0,7	-0,8
EU - 25 (2004-2006)	-2,8	-2,5	-1,6	-0,8	-2,5	-6,6	-6,4	-4,5	-4,3	-3,3	-2,9	-2,4	-1,7	-1,0	-0,7	-0,8
EU - 19(from 2015)	-2,9	-2,6	-1,5	-0,6	-2,2	-6,2	-6,3	-4,2	-3,7	-3,0	-2,5	-2,0	-1,5	-0,9	-0,5	-0,6
Belgium	-0,2	-2,7	0,2	0,1	-1,1	-5,4	-4,1	-4,3	-4,3	-3,1	-3,1	-2,4	-2,4	-0,7	-0,8	-1,9
Bulgaria	1,8	1,0	1,8	1,1	1,6	-4,0	-3,1	-2,0	-0,3	-0,5	-5,4	-1,7	0,1	1,1	2,0	1,9
Czechia	-2,4	-3,0	-2,2	-0,6	-2,0	-5,4	-4,2	-2,7	-3,9	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Denmark	2,1	5,0	5,0	5,0	3,2	-2,8	-2,7	-2,1	-3,5	-1,2	1,1	-1,2	0,1	1,8	0,7	3,8
Germany (-3,3	-3,3	-1,7	0,3	-0,1	-3,2	-4,4	-0,9	0,0	0,0	0,6	1,0	1,2	1,4	1,8	1,5
Estonia	2,4	1,1	2,9	2,7	-2,6	-2,2	0,2	1,1	-0,3	0,2	0,7	0,1	-0,4	-0,7	-0,5	0,1
Ireland	1,3	1,6	2,8	0,3	-7,0	-13,9	-32,1	-12,8	-8,1	-6,2	-3,6	-2,0	-0,7	-0,3	0,1	0,5
Greece	-8,8	-6,2	-5,9	-6,7	-10,2	-15,1	-11,3	-10,5	-9,0	-13,2	-3,6	-5,7	0,5	0,7	1,0	1,5
Spain	-0,1	1,2	2,1	1,9	-4,6	-11,3	-9,5	-9,7	-10,7	-7,0	-5,9	-5,2	-4,3	-3,0	-2,5	-2,9
France	-3,6	-3,4	-2,4	-2,6	-3,3	-7,2	-6,9	-5,2	-5,0	-4,1	-3,9	-3,6	-3,6	-3,0	-2,3	-3,0
Croatia	-5,1	-3,6	-3,1	-2,2	-2,9	-6,2	-6,5	-8,0	-5,5	-5,6	-5,5	-3,5	-0,9	0,8	0,2	0,4
Italy	-3,5	-4,1	-3,6	-1,3	-2,6	-5,1	-4,2	-3,6	-2,9	-2,9	-3,0	-2,6	-2,4	-2,4	-2,2	-1,6
Cyprus	-3,7	-2,2	-1,0	3,2	0,9	-5,4	-4,7	-5,7	-5,8	-5,6	-8,8	-0,9	0,3	1,9	-3,5	1,5
Latvia	-1,2	-0,5	-0,5	-0,6	-4,3	-9,6	-8,6	-4,1	-1,4	-1,2	-1,6	-1,4	0,2	-0,8	-0,8	-0,6
Lithuania	-1,4	-0,3	-0,3	-0,8	-3,1	-9,1	-6,9	-8,9	-3,1	-2,6	-0,6	-0,3	0,2	0,5	0,6	0,3
Luxembourg	-1,4	-0,2	1,9	4,4	3,5	-0,2	-0,3	0,7	0,5	0,9	1,4	1,3	1,9	1,3	3,1	2,4
Hungary	-6,6	-7,8	-9,3	-5,1	-3,8	-4,8	-4,4	-5,2	-2,3	-2,6	-2,8	-2,0	-1,8	-2,4	-2,1	-2,1
Malta	-4,3	-2,8	-2,5	-2,1	-4,1	-3,2	-2,3	-2,4	-3,4	-2,3	-1,6	-1,0	0,9	3,2	2,0	0,5
Netherlands	-1,8	-0,4	0,1	-0,1	0,2	-5,1	-5,2	-4,4	-3,9	-2,9	-2,2	-2,0	0,0	1,3	1,4	1,7
Austria	-4,8	-2,5	-2,5	-1,4	-1,5	-5,3	-4,4	-2,6	-2,2	-2,0	-2,7	-1,0	-1,5	-0,8	0,2	0,7
Poland	-5,0	-3,9	-3,5	-1,9	-3,6	-7,3	-7,4	-5,0	-3,8	-4,2	-3,6	-2,6	-2,4	-1,5	-0,2	-0,7
Portugal	-6,2	-6,1	-4,2	-2,9	-3,7	-9,9	-11,4	-7,7	-6,2	-5,1	-7,4	-4,4	-1,9	-3,0	-0,3	0,1
Romania	-1,1	-0,8	-2,1	-2,7	-5,4	-9,1	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	-1,2	-0,6	-2,6	-2,6	-2,9	-4,4
Slovenia	-1,9	-1,3	-1,2	0,0	-1,4	-5,8	-5,6	-6,6	-4,0	-14,6	-5,5	-2,8	-1,9	-0,1	0,7	0,5
Slovakia	-2,3	-2,9	-3,6	-2,1	-2,5	-8,1	-7,5	-4,3	-4,4	-2,9	-3,1	-2,7	-2,6	-0,9	-1,0	-1,4
Finland	2,2	2,7	4,0	5,1	4,2	-2,5	-2,5	-1,0	-2,2	-2,5	-3,0	-2,4	-1,7	-0,7	-0,9	-1,0
Sweden	0,3	1,8	2,2	3,3	1,9	-0,7	0,0	-0,2	-1,0	-1,4	-1,5	0,0	1,0	1,4	0,8	0,5
United Kingdom	-3,1	-3,1	-2,8	-2,6	-5,1	-10,0	-9,2	-7,5	-8,1	-5,5	-5,5	-4,5	-3,3	-2,4	-2,2	-2,3

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 2 - Hrubý veřejný dluh k HDP (v %)

GEO/TIME	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU - 27 (from 2020)	66,9	67,0	64,9	62,2	64,9	75,7	80,5	81,8	84,7	86,4	86,6	84,8	84,0	81,5	79,5	77,6
EU - 28 (2013-2020)	61,7	62,2	60,7	58,1	61,3	73,9	79,5	82,0	84,4	86,3	86,9	84,9	83,8	82,0	80,3	79,2
EU - 27 (2007-2013)	61,7	62,3	60,8	58,2	61,4	74,0	79,6	82,1	84,4	86,3	86,9	84,9	83,8	82,1	80,3	79,2
EU – 25 2004-2006)	62,0	62,7	61,3	58,8	62,1	74,8	80,3	82,8	85,1	87,0	87,7	85,6	84,5	82,8	81,1	80,1
EU - 19 (from 2015)	69,6	70,3	68,3	65,9	69,6	80,2	85,8	87,7	90,7	92,6	92,8	90,9	90,1	87,7	85,8	84,0
Belgium	97,2	95,1	91,5	87,3	93,2	100,2	100,3	103,5	104,8	105,5	107,0	105,2	105,0	102,0	99,8	98,1
Bulgaria	35,7	26,6	20,9	16,3	13,0	13,7	15,4	15,2	16,7	17,1	27,1	26,0	29,3	25,3	22,3	20,2
Czechia	28,4	27,7	27,6	27,3	28,1	33,4	37,1	39,7	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2
Denmark	44,2	37,4	31,5	27,3	33,3	40,2	42,6	46,1	44,9	44,0	44,3	39,8	37,2	35,9	34,0	33,3
Germany	65,0	67,3	66,7	64,0	65,5	73,0	82,3	79,7	81,1	78,7	75,6	72,3	69,3	65,1	61,8	59,6
Estonia	5,1	4,7	4,6	3,8	4,5	7,2	6,6	6,1	9,8	10,2	10,6	10,0	9,9	9,1	8,2	8,4
Ireland	28,2	26,1	23,6	23,9	42,4	61,7	86,0	111,0	119,9	119,9	104,2	76,7	74,1	67,0	63,0	57,4
Greece	102,9	107,4	103,6	103,1	109,4	126,7	147,5	175,2	161,9	178,4	180,2	177,0	180,8	179,2	186,2	180,5
Spain	45,4	42,4	39,1	35,8	39,7	53,3	60,5	69,9	86,3	95,8	100,7	99,3	99,2	98,6	97,4	95,5
France	65,9	67,4	64,6	64,5	68,8	83,0	85,3	87,8	90,6	93,4	94,9	95,6	98,0	98,3	98,1	98,1
Croatia	40,3	41,3	38,8	37,5	39,3	48,7	57,7	64,3	70,1	81,2	84,8	84,3	80,8	77,5	74,3	72,8
Italy	105,1	106,6	106,7	103,9	106,2	116,6	119,2	119,7	126,5	132,5	135,4	135,3	134,8	134,1	134,4	134,7
Cyprus	64,8	63,4	59,3	54,0	45,5	54,3	56,4	65,9	80,3	104,0	109,1	107,2	103,1	93,5	99,2	94,0
Latvia	14,6	11,9	10,0	8,5	18,6	36,8	47,9	43,7	42,2	40,0	41,6	37,1	40,4	39,0	37,1	36,9
Lithuania	18,7	17,6	17,3	15,9	14,6	28,0	36,2	37,1	39,7	38,7	40,5	42,5	39,7	39,1	33,7	35,9
Luxembourg	7,9	8,0	8,3	8,2	15,4	16,1	20,2	19,0	22,0	23,7	22,7	22,0	20,1	22,3	21,0	22,0
Hungary	58,9	60,6	64,5	65,7	71,8	78,2	80,2	80,4	78,4	77,4	76,7	75,8	74,9	72,2	69,1	65,4
Malta	71,3	69,9	64,3	61,9	61,8	66,3	65,3	69,3	65,9	65,8	61,6	55,9	54,5	48,8	45,2	42,6
Netherlands	50,3	49,8	45,2	43,0	54,7	56,8	59,3	61,7	66,3	67,7	67,9	64,7	61,9	56,9	52,4	48,7
Austria	65,2	68,6	67,3	65,0	68,7	79,9	82,7	82,4	81,9	81,3	84,0	84,9	82,8	78,5	74,0	70,5
Poland	45,1	46,6	47,3	44,5	46,7	49,8	53,5	54,7	54,4	56,5	51,1	51,3	54,2	50,6	48,8	45,7
Portugal	67,1	72,2	73,7	72,7	75,6	87,8	100,2	114,4	129,0	131,4	132,9	131,2	131,5	126,1	121,5	117,2
Romania	18,9	15,9	12,4	11,9	12,3	21,8	29,6	34,0	37,1	37,6	39,2	37,8	37,4	35,1	34,7	35,3
Slovenia	26,9	26,4	26,1	22,8	21,8	34,5	38,3	46,5	53,6	70,0	80,3	82,6	78,5	74,1	70,3	65,6
Slovakia	41,7	34,7	31,4	30,3	28,6	36,4	41,0	43,4	51,8	54,7	53,6	51,9	52,4	51,7	49,9	48,5
Finland	42,6	39,9	38,1	33,9	32,6	41,5	46,9	48,3	53,6	56,2	59,8	63,6	63,2	61,3	59,6	59,3
Sweden	48,5	48,7	43,6	38,9	37,5	40,7	38,1	37,2	37,5	40,2	45,0	43,7	42,3	40,7	38,9	35,1
United Kingdom	38,4	39,6	40,5	41,5	49,3	63,2	74,3	80,0	83,2	84,2	86,1	86,7	86,8	86,3	85,8	85,4

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 3 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v evropské unii (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika (% HDP)	-2,4	-3,0	-2,2	-0,6	-2,0	-5,4	-4,2	-2,7	-3,9	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Evropská unie - 28 (% HDP)	-2,8	-2,5	-1,6	-0,9	-2,5	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-2,9	-2,3	-1,7	-1,0	-0,7	-0,8

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 4 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy EU (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika (% HDP)	28,4	27,7	27,6	27,3	28,1	33,4	37,1	39,7	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2
Evropská unie - 28 (% HDP)	61,7	62,2	60,7	58,1	61,3	73,9	79,5	82	84,4	86,3	86,9	84,9	83,8	82	80,3	79,2

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 5 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika	-2,4	-3,0	-2,2	-0,6	-2,0	-5,4	-4,2	-2,7	-3,9	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Eurozóna - 19	-2,9	-2,6	-1,5	-0,6	-2,2	-6,2	-6,3	-4,2	-3,7	-3,0	-2,5	-2,0	-1,5	-0,9	-0,5	-0,6

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 6 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy v eurozóně (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika (% HDP)	28,4	27,7	27,6	27,3	28,1	33,4	37,1	39,7	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2
Eurozóna - 19 (% HDP)	69,6	70,3	68,3	65,9	69,6	80,2	85,8	87,7	90,7	92,6	92,8	90,9	90,1	87,7	85,8	84

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 7 - Kritérium schodku vládního sektoru k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika (% HDP)	-2,4	-3	-2,2	-0,6	-2	-5,4	-4,2	-2,7	-3,9	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Státy mimo eurozónu (% HDP)	-2,1	-1,6	-1,5	-0,6	-1,8	-5,6	-4,9	-4,2	-3,6	-2,7	-2,9	-1,9	-1	-0,3	-0,3	-0,3

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 8 - Kritérium hrubého veřejného dluhu k HDP mezi ČR a státy mimo eurozónu (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika (% HDP)	28,4	27,7	27,6	27,3	28,1	33,4	37,1	39,7	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2
Státy mimo eurozónu (% HDP)	39,8	38,3	36,3	34,4	36,8	43,3	47,6	50,2	51,8	53,6	55,6	53,9	53,3	50,9	48,9	47

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 9 - Vývoj veřejného dluhu v České republice

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Veřejný dluh (mld. Kč)	873 493	910 183	973 107	1 054 633	1 136 774	1 319 002	1 480 097	1 613 650	1 805 307	1 840 247,0	1 818 888,0	1 836 047,0	1 754 737,0	1 749 677,0	1 734 602,0	1 738 453,0
Veřejný dluh v % HDP	28,4	27,7	27,6	27,3	28,1	33,4	37,1	39,7	44,2	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2

Zdroj: Eurostat (online data code: gov_10dd_edpt1)

Tabulka 10 - Porovnání podílu státního dluhu s veřejným dluhem v ČR (v mld.)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Veřejný dluh (v mld. Kč)	873,493	910,183	973,107	1 054,633	1 136,774	1 319,002	1 480,097	1 613,650	1 805,307	1 840,247	1 818,888	1 836,047	1 754,737	1 749,677	1 734,602	1 738,453
Státní dluh (v mld.)	592,900	691,200	802,500	892,300	999,800	1 178,200	1 344,100	1 499,400	1 667,600	1 683,300	1 663,700	1 673,000	1 613,400	1 624,700	1 622,000	1 640,200

Zdroj: ČNB

Tabulka 11 - Podíl jednotlivých subsektorů na celkovém vládním dluhu v ČR (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ústřední vládní instituce	811 208	839 544	892 924	971 508	1 049 260	1 223 672	1 383 375	1 513 402	1 697 866	1 733 973	1 713 502	1 740 133	1 714 021	1 734 371	1 752 054	1 791 003
Místní vládní instituce	71 271	78 913	87 161	88 521	91 962	99 225	100 690	103 262	112 764	116 410	116 241	110 705	89 299	84 911	83 971	84 360
Fondy sociálního zabezpečení	234	275	191	59	96	53	39	201	183	1 882	1 070	630	94	295	252	114

Zdroj: ČNB

Tabulka 12 - Podíl jednotlivých nástrojů na krytí vládního dluhu v ČR (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Oběživo a vklady	13 608	11 051	7 907	8 824	9 703	11 018	11 494	14 398	9 203	8 720	13 623	6 978	9 145	5 887	8 652	5 118
Krátkodobé dluhové cenné papíry	121 966	82 548	76 720	71 428	58 431	73 625	96 225	137 332	178 984	120 966	106 934	84 276	4 545	44 153	3 948	3 534
Dlouhodobé cenné papíry	520 914	627 805	722 572	817 472	908 651	1 051 429	1 184 034	1 270 821	1 424 492	1 518 137	1 516 022	1 564 054	1 588 345	1 558 195	1 549 749	1 591 997
Krátkodobé úvěry	12 512	10 933	9 952	5 353	3 053	7 708	4 958	5 082	2 756	2 660	5 569	7 464	2 043	3 045	45 805	15 542
Dlouhodobé úvěry	204 493	177 846	155 956	151 556	156 936	175 222	183 386	186 017	189 872	189 764	176 740	173 275	150 659	138 397	126 448	122 262

Zdroj: ČNB

Tabulka 13 - Doba splatnosti v ČR (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Krátkodobý dluh	137 752	95 848	88 391	78 038	62 703	83 688	106 225	181 934	201 395	137 261	121 803	101 810	5 484	44 187	53 132	20 839
Dlouhodobý dluh	735 741	814 335	884 716	976 595	1 074 071	1 235 314	1 373 872	1 431 716	1 603 912	1 702 986	1 697 085	1 734 237	1 749 253	1 705 490	1 681 470	1 717 614
z toho: pohyblivá úroková sazba	30 310	39 264	42 209	43 754	83 583	174 507	182 769	221 320	247 706	282 112	311 919	332 089	255 857	206 285	216 763	216 328

Zdroj: ČNB

Tabulka 14 - Emitace peněz v ČR (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Denominované v národní měně	801 727	805 904	870 452	954 684	977 758	1 099 888	1 210 398	1 275 151	1 373 280	1 380 574	1 444 043	1 528 813	1 479 323	1 494 985	1 525 996	1 539 778
Denominované v měnách členských států eurozóny	71 645	104 160	96 187	94 145	151 311	201 939	250 687	312 884	407 828	435 669	350 444	285 773	265 752	247 741	202 472	192 422
Denominované v jiných měnách	120	119	6 467	5 804	7 706	17 174	19 012	25 615	24 199	24 004	24 401	21 461	9 662	6 951	6 134	6 253

Zdroj: ČNB

Tabulka 15 - Podíl držení veřejného dluhu dle rezidentů a nerezidentů (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
v držbě nerezidentů uvnitř EU	146 742	237 706	256 155	207 708	268 565	312 229	359 562	397 432	434 969	474 594	424 568	490 061	512 589	506 448	503 744	479 127
v držbě nerezidentů mimo EU	32 150	6 682	8 630	82 786	51 481	82 242	95 184	92 486	101 526	123 763	114 619	187 392	273 350	288 744	182 572	188 824

Zdroj: ČNB

Tabulka 16 - Struktura držení veřejného dluhu rezidenty ČR (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Centrální banka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní měnové finanční instituce	451 398	402 001	417 075	445 933	429 701	494 146	582 695	676 305	772 870	718 624	725 254	617 339	438 417	478 566	522 148	540 040
Ostatní finanční instituce	223 138	243 882	270 735	294 697	336 131	373 329	383 394	360 261	390 411	389 256	431 753	415 286	436 044	406 174	493 258	503 676
Ostatní rezidentů	20 066	19 912	20 512	23 509	50 897	57 056	59 262	87 166	105 531	134 010	122 694	125 969	94 337	69 745	32 880	26 786

Zdroj: ČNB

Tabulka 17 - Státní dluh podle místa vzniku v ČR (v mld. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Státní dluh celkem (v mld. Kč)	592,9	691,2	802,5	892,3	999,8	1 178,20	1 344,10	1 499,40	1 667,60	1 1683,3	1 663,70	1 673,00	1 613,40	1 1624,7	1 622,00	1 640,20
Domácí dluh (v mld. Kč)	522,6	581,8	680,9	769,3	814,3	926,7	1 036,30	1 182,20	1 287,30	1 1288,1	1 363,70	1 389,40	1 343,60	1 1370,9	1 386,50	1 1437,4
Zahraniční dluh (v mld. Kč)	70,3	109,4	121,6	123	185,5	251,5	307,8	317,2	380,3	395,2	300	283,6	269,8	253,8	235,5	202,8

Zdroj: MFČR

Tabulka 18 - Vývoj domácího dluhu v ČR (v mld. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Domácí dluh	522,6	581,8	680,9	769,3	814,3	926,7	1 036,30	1 182,20	1 287,30	1288,1	1 363,70	1 389,40	1 343,60	1370,9	1 386,50	1437,4

Zdroj: MFČR

Tabulka 19 - Vývoj jednotlivých složek domácího dluhu v ČR (v mld. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Státní pokladniční poukázky	125,5	94,2	89,6	82,2	78,7	88,2	113,3	162,6	189,1	120,9	107,6	84,4	4,2	44	4,2	4,5
Spořicí státní dluhopisy	0	0	0	0	0	0	0	20,4	56,2	87,6	77,8	66,9	37,8	21,5	5,2	13
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy vydané na domácím trhu	397	487,5	588,9	687,1	735,6	838,5	923	999,1	1 042,00	1079,9	1 175,70	1 235,20	1 301,60	1305,4	1 377,10	1419,2
Ostatní zdroje	0	0	2,4	0	0	0	0	0	0	0	2,5	2,9	0	0	0	0,6

Zdroj: MFČR

Tabulka 20 - Vývoj zahraničního dluhu v ČR (v mld. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zahraniční dluh	70,3	109,4	121,6	123	185,5	251,5	307,8	317,2	380,3	395,2	300	283,6	269,8	253,8	235,5	202,8

Zdroj: MFČR

Tabulka 21 - Vývoj jednotlivých složek zahraničního dluhu v ČR (v mld. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy vydané na zahraničních trzích	48,8	78,9	84,1	83,7	137,9	193	240,3	245,7	310,3	323,7	239,6	225,6	213,5	202,6	152,9	151,5
Přijaté zápůjčky a úvěry	20,7	29,7	36,7	38,7	46,8	57,9	67,2	71,3	70	71,5	60,4	58	56,3	51,2	82,7	51,3
Směnky	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,6	0,3	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0,0

Zdroj: MFČR